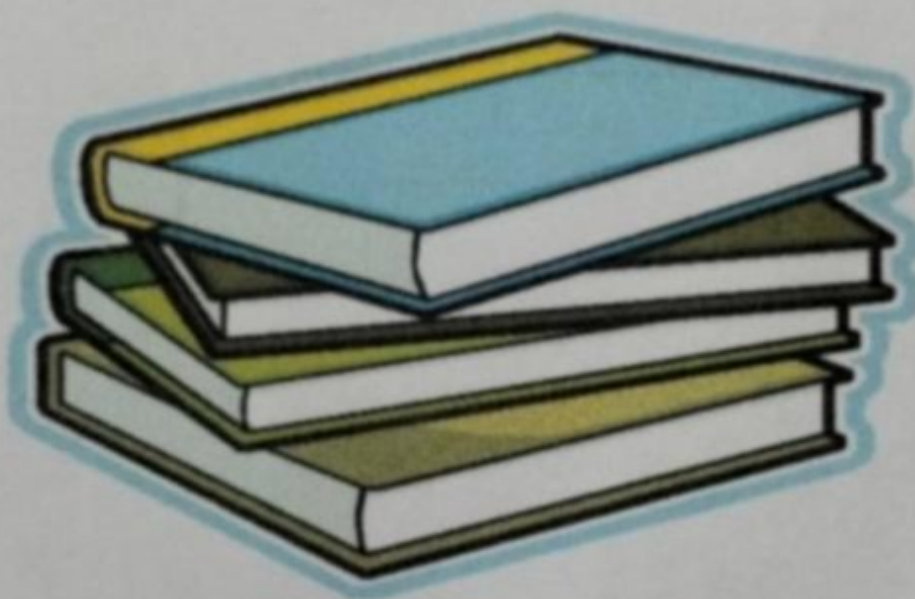

Шымкент қаласы білім басқармасының
«№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі»

Қазақ тілі мен әдебиеті пәні бірлестігінің жылдық жоспары

2021-2022 оқу жылы

Мектептің әдістемелік тақырыбы: Ұстаздың кәсіби шеберлік өсуі-сапалы білім негізі

Мақсаты: Мектептің басшы және педагог кадрларының біліктілігін арттыру және қайта дайындау үшін жағдай жасау.

Міндеті: жаңашыл авторлық бағдарлама, оқыту жүйесіндегі жаңалықтарды әріптестермен бөлісу, пікірлесу, алмасу мақсатында ҚР-ның эксперименттік тірек мектептерінің мұғалімдерімен ынтымақтастықта болу;

- Біліктілікті арттыру жүйесінің тиімділігі мен келешекте дамуын танып білу.
- Арнайы, біліктілікті арттыру курстарына қатыса отырып, өзіндік авторлық бағдарлама құруға жағдай жасау;
- Ұстаздардың кәсіби өсуі үшін жағдай жасау;
- 12 жылдық білім беру негізінде іздену.

Әдістемелік жұмыс нәтижесінің көрсеткіші:

- жаңашыл әдіс-тәсілді игере отырып, педтехнологияларды практикалық меңгеру және қолдану;
- шығармашылық жаңашылдық ойларды, бағдарламаларды жүзеге асыруға жағдай жасау, кәсіби шеберлік байқауларға қатысу.
- педагогтардың кәсіби өзін өзі дамуын уәждеу;
- негізгі кәсіби құзырлықты қалыптастыру, ұстаздардың кәсібіне деген мақтанышын арттыру;
- АКТ қолдана отырып, жаңа үлгідегі сабақ түрлерін өткізудегі жоғарғы әдістемелік деңгейді қамтамасыз ету;
- электрондық оқыту жүйесін меңгеру әрі тиімді қолдану.

«БЕКІТЕМІН»
Мектеп директоры: К.Ө.Әбу

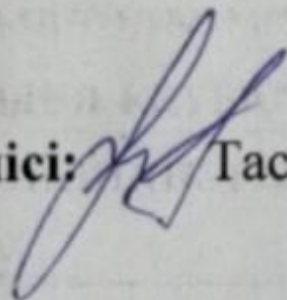

«Келісемін»
Директордың оқу ісі жөніндегі
орынбасары: А. Тугелов

Қазақ тілі мен қазақ әдебиетінің пән бірлестігінің
2021-2022 оқу жылындағы жылдық жұмыс
ЖОСПАРЫ

к/ с	Жұмыстың мазмұны	Мерзімі	Жауап- ты
1	Жылдық жоспарды бекіту	қыркүйек	Бір жет.
2	Оқу жылының басында бөлінген жүктемеге сәйкес күнтізбелік жоспар құру	тамыз	Бір жет.
3	Білім стандарттарын, оқу бағдарламаларын, оқу жоспарларын зертеу, сараптау, жаңа буын оқулықтарын және басқа да оқу -әдістемелік құралдарын оқып, үйрену	тамыз	Бір жет.
4	Қазақ тілі мен әдебиеті пәні бойынша ҰБТ, ОЖСБ-ға дайындық мақсатында жоспар құру	тамыз	Бір жет.
5	Сынып жетекшілік жұмысын ұйымдастыру	қыркүйек	Бір жет.
6	Қазақ тілі мен әдебиеті пән бірлестігінің жоспарын жасау, бекіттіру	тамыз	Бір жет.
7	Инклюзивті оқытуға жоспар дайындау	тамыз	Бір жет.
8	Мұғалімнің жинақ папкасын жаңарту		Бір жет.
9	Кабинетті жаңа үлгіде жабдықтау	қыркүйек	Бір жет.
10	Өз мамандығына сәйкес ғылым салалары бойынша жаңалықтарды үнемі оқып, білімін толықтырып отыру	үнемі	Бір жет.
11	Кабинетті жаңа үлгіде жабдықтау	қазан	Бір жет.
12	«Ұстаз нұры», «Ұстаз жаршысы», «Мектеп», «Қазақ тілі мен әдебиеті» журналы басылымдарына жазылу	қараша	Бір жет.
13	Кестеге сәйкес пән бірлестігінің апталығын өткізуге атсалысу	қыркүйек	Бір жет.
14	Оқушыларды қалалық, облыстық білім бөлімі тарапынан жіберілген түрлі сайыс, байқау, шығармалар конкурстарына оқушы дайындау	кезінде	Бір жет.
15	Мектепішілік пән олимпиадасына материалдар дайындау	қазан	Бір жет.
16	Білім жетілдіру курстарына бару	кезінде	Бір жет.
17	Жаңа технологиялар мен электронды оқулықтарды пайдаланып, интеративті тақтада сабақ өту (кестеге сәйкес)	жыл бойы	Бір жет.
18	Өзара сабаққа ену	Жыл бойы	Бір жет.
19	Мектепішілік пән олимпиадасына оқушыларды қатыстыру	қараша	Бір жет.
20	Мұғалімдер арасында өтетін пән олимпиадасына қатысу	қазан	Бір жет.
21	I тоқсандағы білім сапасын анықтау, мониторингісін жүргізу, бақылау жұмыстарының қорытындысын шығару	қазан	Бір жет.
22	Қалалық семинарға қатысу		Бір жет.
23	Басылымдарға мақала, сабақ өту үлгілерін ұсыну	жыл бойы	Бір жет.
24	II тоқсандағы білім сапасын анықтау, мониторингісін , бақылау жұмыстарының қорытындысын шығару	желтоқсан	Бір жет.
25	Дарынды, үлгерімі төмен оқушылармен жұмысты жоспар	жыл бойы	Бір жет.

	бойынша жүргізу		
26	Облыстық, қалалық білім бөлімі тарапынан өткізілетін түрлі сайыстарға қатысу	жыл бойы	Бір. жет.
27	Дарынды оқушыларды түрлі сайыстарға қатыстыру	жыл бойы	Бір. жет.
28	Оқушыларды дөңгелек үстел, пікір сайыстарға қатыстыру	кезінде	Бір. жет.
29	III тоқсандағы білім сапасын анықтау, мониторингісін, бақылау жұмыстарының қорытындысын шығару	наурыз	Бір. жет.
30	Оқушыларды мектепшілік, қалалық ғылыми жобалар сайысына қатыстыру	сәуір	Бір. жет.
31	Мектепшілік ғылыми-практикалық конференцияға қатысу	сәуір	Бір. жет.
32	Тамыз педогогикалық оқуына баяндама ұсыну	сәуір	Бір. жет.
33	Жылдық жазба жұмыстарының қорытындысын шығару	мамыр	Бір. жет.
34	Жазба жұмыстарының тоқсандық, жылдық есебін дайындау	мамыр	Бір. жет.
35	Мемлекеттік емтихан материалдарын дайындау	мамыр	Бір. жет.
36	Атқарылған жұмыстар жылдық есеп беру	мамыр	Бір. жет.
37	Кабинетті ағымдағы жөндеуден өткізу	мамыр	Бір. жет.

ӘБ жетекшісі: Тастанбек П.

Шымкент қалалық білім басқармасы
№118 «Көкбұлақ» жалпы орта білім беретін мектебі
коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Бекітемін:

Мектеп директоры

Қ.Әбу

ТІЛ ТІРЕГІМІЗ, СОҒЫП ТҰРҒАН ЖҮРЕГІМІЗ

(апталық)

Пән: қазақ тілі мен әдебиеті

Өткізілген уақыты: 20.09 – 25.09.2021 ж

2

2021 – 2022 оқу жылы

«Бекітемін»

Мектеп директоры: *А.К.Өбу*

«Келісемін»

ДОЖЖО *А.Тугелов*

**«№118 Көкбұлақ жалпы білім беретін мектебіндегі
қазақ тілі мен әдебиеті пән бірлестігі апталығында
өткізілетін жұмыстардың
ЖОСПАРЫ**

Апталықтың тақырыбы: *Тіл тірегіміз, созып тұрған жүрегіміз.*

Апталықтың мақсаты: *Жаңа технологиялық әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану арқыл
оқушы белсенділігі мен білім сапасын арттыру*

К/с	Өткізілетін іс-шара	Мерзімі	Сыныбы	Жауаптылар
1	Апталықтың ашылуы <i>Тіл тірегіміз, созып тұрған жүрегіміз.</i> Баяндама 2) Апталықтың жоспарымен таныстыру	20.09.2021ж	5-11	Қазақ тілі мен әдебиет бірлестіктері
2	<i>Тіл тірегіміз, созып тұрған жүрегіміз.</i> 1)Диктанттар жаздыру 2)Эссе байқауы	21.09.2021ж	5-11	Қазақ тілі мен әдебиет бірлестіктері
3	Қазақстан халқы Тілдердің күніне және Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай «Тіл баға жетпес мұра» тақырыбында (дөңгелек үстел)	22.09.2021ж	9-10	Қазақ тілі мен әдебиет бірлестіктері. Кітапханашы
4	«Тіл- болмыс айнасы» тақырыбында сайыс сабақ	23.09.2021ж	8 «А» «Ә» 5-11	Одаманова Г. Қазақ тілі мен әдебиет
5	Төле би «Ердің бақыты -әйел» «Ұлтық құндылықтар-ел қазынасы» Ашық сабақ «Жырдағы кейіпкерлер бейнесі. Қобыланды мен Қараман» Ашық сабақ	24.09.2021ж.	9 «А» 6 «Ә» 5 «Ә» 5-11	Шорман Г. Таңғышбаева С. Тастанбек П. Қазақ тілі мен әдебиет бірлестіктері
6	Қорытынды	25.09.2021ж.	5-11	Қазақ тілі мен әдебиет мұғалімдері Г.Одаманова

Шымкент қаласы
№ 118 «Көкбұлақ» жалпы орта мектебі
мемлекеттік мекемесі

Сабақтың
тақырыбы: Төле би «Ердің бақыты әйел»

Сыныбы: 9а

Пәні: қазақ әдебиеті

Пән мұғалімі: Шорман Г

2021-2022 оқу жылы

САБАҚ:	Мектеп: №118 Көкбұлақ жалпы білім беретін орта мектебі	
Күні: 21.09.2021 ж	Мұғалімнің аты-жөні: Шорман Г	
Сынып: 9а -сынып	Қатысқан оқушылар саны:	Қатыспағандар:
Сабақтың тақырыбы	Төле би «Ердің бақыты әйел»	
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаттары	9.3.3.1 шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу;	
Сабақтың мақсаттары	Төле бидің төрелігін, шешендік сөздерін оқи отырып, шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыда талдап, әдеби эссе жазады.	
Бағалау критерийлері	- шағын эссе жазады; - қазіргі өмірмен байланыстыру арқылы қорытынды жасайды.	
Тілдік мақсаттар	<u>Пәндік лексика мен терминология:</u> Қазақ әдебиеті, әлем әдебиеті, салыстыру. <i>Оқушылар түсінеді және сипаттайды...</i> <u>Диалог және жазылымға пайдалы тіркестер:</u> Менің байқағаным,...Менің ойымша,... Тұжырымдай келе, ...	
Құндылықтарды дарыту	Жалпыадамзаттық құндылықтар: - адамгершілік, мейірімділік, әділдік; Еліміздің құндылықтары; - рухани жаңғыру, ұлттық кодтың сақталуы.	
Пәнаралық байланыстар	Тарих, өнер, валеология	
АКТ қолдану дағдылары	Презентация	

Жоспар

Жоспарланатын уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер (төменде келтірілген жазбаларды жоспарланған әрекеттермен алмастырыңыз)	Дереккөздер
---------------------	--	-------------

Сабақтың басы 5 минут	Қызығушылықты ояту 2. «Саяхаттаушы ақпараттар» әдісі. Сыныптың әр бұрышына сұрақтарды жазып іліп қояды. Оқушылар қолдарындағы жауаптардың сұрақтарын іздейді. Барлығы тауып болған соң, бірлесе жүріп әр парақтың жанына барады. Өз парағының жанына келгенде, сол оқушы өзіне қатысты оқу материалын түсіндіріп, жұбымен ой бөліседі.	http://nbllib.library.kz/elib/library.kz/Jurnal/v_2009_4/Galimdilk0904.pdf
Сабақтың ортасы 10 минут	Мағынаны тану Салыстыру кестесі <u>Шешендігі</u> Төле би жас кезінде талай жасы үлкен атақты абыз билердің алдынан өтіп <u>батасын</u> алады. Төле бала әуелі әкесіне барыпты. Жасы жүзге тақап отырған әкесі ынтымақ, ел бірлігі жөнінде әңгіме айтып отырады. Төле "Қалай еткенде бірлік болады, оның күші қандай болмақ" дегенді сұрайды. Сонда, әкесі әуелі жауап айтпас бұрын бір бума солқылдақ шыбық алдырады: - Балам, мынаны сындырып көрші. Төле буылған шыбықты олай-бұлай иіп сындыра алмайды. - Енді сол шыбықты біртіндеп сындыршы? Төле ортасынан буылған шыбықты шешіп, біртіндеп пырт-пырт етіп оп-оңай сындыра береді. Әлібек би: - Бұдан не түсіндің, балам? - дейді. Сонда. Төле бала: - Түсіндім, әке бұл мысалыңыздың мәнісі: ынтымағы, бірлігі мықты елді жау да, дау да ала алмайды. "Саяқ жүрген таяқ жейді" демекші, бірлігі, ынтымағы жоқты жау да, дау да оп-оңай	https://ust.kz/word/fonggarsynova_ol_eng_men_seni_ayalap_otem-150321.html

алады дегеніңіз ғой.

- Бәрекелде, балам, дұрыс таптың. Ел билеу үшін алдымен елді ауызбірлікке, ынтымаққа шақыра біл. "Бақ қайда барасың дегенде, ынтымаққа барамын" дегенінің мәнісі осы, - депті.

Оқушыларға айтылған ойды талқылайды.

- тақырыбы қандай?
- Би сөздері арқылы оқырманға қандай ой түйгізеді?

3-топ. Талдау жұмыстарын жүргізеді

Шығарма тақырыбы	
Шығарма идеясы	
Шығарма тілі	
Менің қорытындым	

3-тапсырма.

Оқушылар Төле бидің шешендік сөздерін идеялық жағынан мазмұндас әлем әдебиетіндегі туындылармен салыстыра отырып, сыни мақала жазады.

Дескрипторлар

- Тақырып бойынша түсінігі бар;
- Өз ойын және өз көзқарасын білдіреді;
- Орынды пікір, дәлел келтіреді;
- Әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдайды;
- Шағын сын мақала жазады;

15 минут

5 минут	Қазіргі өмірмен байланыстыру арқылы қорытынды жасайды. Оқушылар ортаға шығып, өз жұмыстарымен таныстырады.	
Сабақтың соңы 5 минут	<u>Ойтолғаныс:</u> Сұрағы не? әдісі Оқушылар екі топ құрады. Бүгінгі өтілген сабақты қорыту мақсатында бір мысал айтылады да, «Сұрағы не?» деп сұралады. Ал, оқушылар айтылған жауапқа дұрыс сұрақ қоя білуі керек. Екі топтан екі оқушы шығады, ал мұғалім жауап оқып «Сұрағы не?» деп сұрайды. Бірінші жауап берген оқушы жеңеді де оның тобы бір ұпай алады. Қалған оқушылар ретімен тақтаға шығып, ұтқыр сұрақ қоя білуі керек.	

Шымкент қалалық білім басқармасы

№118 Көкбұлақ жалпы білім беретін мектебі

Коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Бекітемін:

Мектеп директоры *К.Әбу*

АШЫҚ САБАҚ

Тақырыбы: «Ұлттық құндылықтар – ел қазынасы»

Сыныбы : 6 «ә»

Өткізген: Тангышбаева С.

2021 – 2022 оқу жылы

Қысқамерзімді жоспар

№11-сабақ

Сабақтың тақырыбы: Ұлттық құндылықтар – ел қазынасы

Бөлім:	2-бөлім: Ұлттық және отбасылық құндылықтар Фонетика
Педагогтің аты-жөні:	Тангышбаева С.
Күні:	24.09.2021 ж
Сыныбы: 6 «Ә»	Қатысушылар саны: Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Ұлттық құндылықтар – ел қазынасы
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты	6.1.4.1 Мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аудара отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау. 6.4.2.1 Екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану
Сабақтың мақсаты:	<u>Барлық оқушылар үшін:</u> Білім алушылар мәтіннің құрылымдық ерекшелігін талдайды. <u>Көпшілік оқушылар үшін:</u> мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне қарай жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтайды <u>Кейбір оқушылар үшін:</u> Екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдана алады
Құндылықтарға баулу:	«Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы бойынша «Жалпыға бірдей еңбек қоғамы» құндылығына баулу. Бұл арқылы оқушыларда шығармашылық және сын тұрғысынан ойлауы, функционалдық сауаттылығы, қарым-қатынас жасау қабілеті мен жауапкершілігі артады. Сонымен қатар өмір бойы оқуға, еңбеу етуге, Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілікке деген дағдысы қалыптасады.

Сабақтың барысы:

Сабақ кезеңі/Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті		Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы Қызығушылықты ояту. 7 мин.	(Ұ). Ұйымдастыру кезеңі: 1. Оқушылармен амандасу, түгендеу. 2. Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру	Мақсаты: Оқушылар бір-біріне тілек білдіреді, тыңдау дағдыларын дамытуға бағытталады, сондай-ақ барлық оқушылардың қатыстырылуы арқылы сабаққа белсенділігі артады.	Тиімділігі: Оқушылар бір-біріне тілек айту арқылы жақындасады, көңіл-күйін көтереді және бауырмалдығын оятады. Саралау: Бұл жерде саралаудың «Жіктеу» тәсілі көрінеді. Оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттыру мақсатында мүмкіндігінше оларға таңдау еркіндігі беріледі.		Оқулық, жұмыс дәптері ДК экраны
Жаңа сабаққа	(Ұ) «Миға шабуыл» әдісі арқылы өткен	1.«Атамекен», «атажұрт»	Мақсаты: Жылдам әрі функционалды түрде		Өз ойын дұрыс

кіріспе	тақырыпмен жаңа сабақты байланыстыру мақсатында ой қозғау сұрақтарын ұжымдық талқылау. Оқушыларға жалпылама төмендегі сұрақтар және жаттығу түрлері беріледі. Әр оқушы өз оймен бөліседі. Өзгенің пікірін толықтырады. <i>Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өзара ұжымдық талқылау жасағаннан кейін мұғалім оқушыларға сабақтың тақырыбы, мақсатымен таныстырады.</i>	сөздерінің мағынасын қалай түсінесің? 1. Туып - өскен жерінді, ата – бабаларыңның мекенін көркейту үшін не істер едің? 2. Екпін туралы не білесің? 3. «Құндылық» дегенді қалай түсінесің? 4. Ұлттық құндылықтар да қандай сыр бар?	сыни ойлануды дамыту. Тіімділігі: оқушының танымдық дағдысы артады. Сонымен қатар оқушыға сабақтың өмірмен байланысын көрсетеді және сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтауға мүмкіндік береді. Саралау: Бұл жерде саралаудың «Диалог және қолдау көрсету» тәсілі көрінеді. Дұрыс мағынада жауап беруге бағыттау мақсатында кейбір оқушыларға ашық сұрақтар, ал кейбір көмек қажет ететін оқушыларға жетелеуші сұрақтар қойылады.	мағынада білдіріп, талқылауға белсенділік пен қатысқан оқушыға «Жарайсың!» деген мадақтау сөзімен ынталандыру.
Сабақтың ортасы Мағынаны ашу. 26 мин.	Оқулықтағы жаңа сабақтың мәтінін оқуға тапсырма береді	Оқулықты оқып танысып шығады. Тірек сөздермен танысып, өз дәптерлеріне жазып алады.	Оқушыларды ынталандыру мақсатында мадақтау арқылы бағалау	Тақырыпқа байланысты интернет көздерін пайдаланып қосымша ақпаратпен танысады.
	Тапсырмалар айдарындағы 1-тапсырманы орындатады, бақылайды, мысал, үлгі көрсетеді.	1-тапсырма: Өз ойыңды төмендегі пікірмен салыстыр. <i>Кез келген заттың, құбылыстың, ұлттың және қоғамның ең басты сипаттарының жиынтығын құндылық деп атаймыз. Ол материалдық, рухани, отбасылық, ұлттық, жалпыадамзаттық т.б. құндылықтар болып бөлінеді. Біздің Отанымыз Қазақстанның ең басты құндылығы – ел тәуелсіздігі. Оны көздің қарашығындай сақтау – әрқайсысымыздың абзал борышымыз.</i>	Дескриптор: Жалпы - 4 балл 1. Өз ойын тапсырмада берілген пікірмен салыстырады. 2. Атамекен, атажұрт туралы бір-бірінен интервью алып, өзара пікірлеседі.	ДК экраны 6-сынып оқулығы. Жұмыс дәптерлері. Слайд.

	Тапсырмалар айдарындағы 2-тапсырманы орындатады, бақылайды, мысал, үлгі көрсетеді.	Ж. Оқулықпен жұмыс 7- тапсырмамен жұмыс жүргізіледі. Ж. Дәптермен жұмыс. «Мозайка» әдісі. Сандықтың ішінен қима қағаздарға жазылған екпіннің және оның түрлерінің анықтамасы жазылған сөздерді тауып құрастырып, ережелерді тағы қайталап шығады. ҚБ Көңіл – күйді білдіретін смайликтер ТЖ. «Топтық зерттеу» әдісі. «Ұлттық құндылығым - байлығым» тақырыбында мәтін ұсынылады. Тындалған мәтін бойынша топтық жұмыс жасалады. 1. топ. Мәтіндегі негізгі ойды, мазмұнды нақтылап анықтайды. 2. топ. Мәтіннің мазмұнына сәйкес сурет салып, ойларын айтады. 3. топ. Мәтіндегі дауыс интонациясы арқылы екпіннің түрлерін ажыратады. ҚБ Бармақ арқылы бағалау	ДК экраны 6-сынып оқулығы. Жұмыс дәптерлері. Слайд.	
Сабақтың соңы Ой толғаныс. Рефлексия 7 мин.	«Еркін микрофон» әдісі. Мұғалім сабақты қорытындылау мақсатында оқушылардың сабаққа деген көзқарасын, рефлексиясын тыңдайды. Мақсаты: Оқушы алған білімін саралай білуге дағдыланады. Тиімділігі: Тақырып бойынша оқушылардың пікірін	Оқушылар бүгінгі сабақтың мақсатына жеткізетін тапсырмалар орындауына қарай, өз түсінгенін, пікірін, өз ойын айту арқылы сабаққа қорытынды жасайды.	Мұғалім оқушыларды «Жапондық бағалау» әдісі арқылы бағалайды. Яғни «Дұрыс келісемін», «Толықтырамын, басқа көзқарасым бар», «Менің сұрағым бар». Сонымен қатар 1-10 баллдық жүйе бойынша оқушылардың сабаққа қатысу белсенділігі бойынша бағаланады.	

	анықтайды. Жинақталған деректердің құнды болуын қадағалайды. Саралау: Бұл кезеңде саралаудың «Қорытынды» тәсілі көрінеді.			
Саралау. Сіз қандай тәсілмен көбірек қолдау көрсетпексіз? Сіз қабілетті оқушылардың алдына қандай тапсырмалар қоясыз?		Бағалау. Сіз оқушылардың материалды игеру деңгейін қалай тексеруді жоспарлап отырсыз?	Денсаулық және қауіпсіздік техникасын сақтау	
«Диалог және қолдау көрсету», «Тапсырма», «Жіктеу».		«Мадақтау сөзі» әдісі	Денсаулық сақтау технологиялары. Сабақта сергіту жаттығулары мен белсенді жұмыс түрлерін қолданамын. Осы сабақта қолданылатын Қауіпсіздік техникасы ережелерінің тармақтары орындалады.	
Саралау тапсырмаларды іріктеуді, белгілі бір оқушыдан күтілетін нәтижені, оқушыға жеке қолдау көрсетуде, оқу материалы мен ресурстарды оқушылардың жеке қабілеттерін ескере отырып әзірлеуді қамтиды.				
Жалпы бағалау Сабақтың қандай екі аспектісі жақсы өтті? Оқыту туралы да, сабақ беру туралы да ойланыңыз. 1: 2: Сабақты жақсартуға не жәрдемдесер еді? Оқыту туралы да, сабақ беру туралы да ойланыңыз. 1: 2: Сабақ кезінде, сынып немесе жекелеген оқушылардың жетістіктері/қиыншылықтары туралы мен нені анықтадым? Келесі сабақтарда неге назар аудару керек? 1: 2:				

Тексерілді:

Тугелов А.

Шымкент қалалық білім басқармасы
№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі
коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Бекітемін:
Мектеп директоры: Қ.Әбу

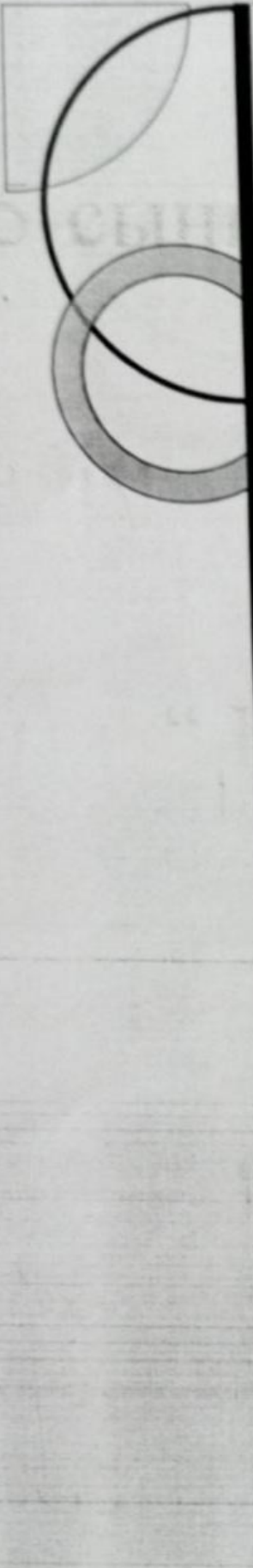
АШЫҚ САБАҚ

Тақырыбы: **«Қобыланды батыр» жыры**

Сыныбы: 5 «Ә» сынып

Өткізген: Тастанбек П.

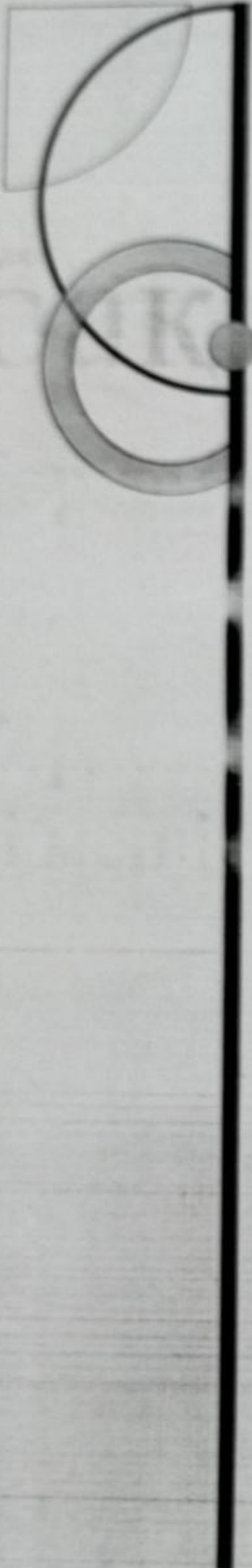
2021-2022 оқу жылы

5-сынып Қазақ әдебиет

Бөлім “Таза мінсіз асыл сөз”

Тақырып “Қобыланды батыр” жыры

Сабақтың мақсаты

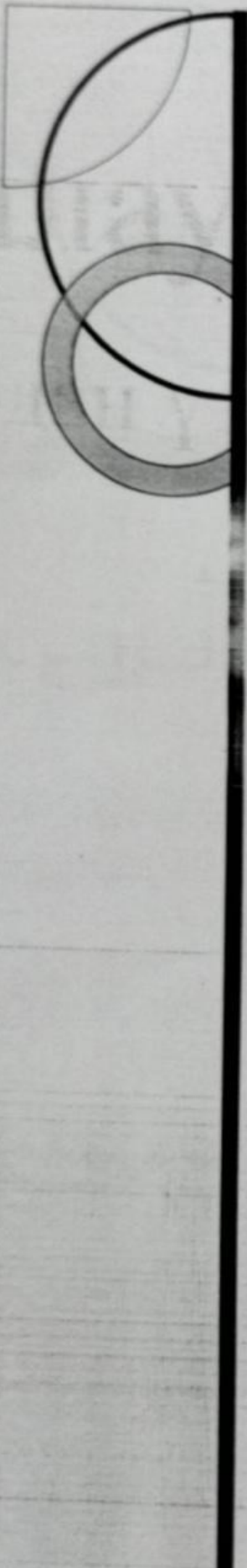
Т/Ж4.Көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқып, жатқа айтады

Т/Ж3.Көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашады.

Жырдан үзінді тыңдайды

- https://www.youtube.com/watch?v=_pOgd96qfpc
- Үзіндіде қай кейіпкер туралы айтылады?

Бағалау критерийі

- Жырдан үзінді айтады.
- Жырдың үзіндісі арқылы кейіпкер бейнесін ашады.

**«№118 Көкбұлак жалпы орта білім беретін мектебі»
коммуналдық мемлекеттік мекемесі**

Келісемін:
Директордың оқу
жұмысы жөніндегі
орынбасары: А.Тугелов

САЙЫС САБАҚ

Тақырыбы: «Тіл – болмыс айнасы»

Сыныбы: 8а,ә

Пән мұғалімі: Одаманова Г.П.

Шымкент - 2021 жыл

Сайыс сабағы «Қазақ тілінің білгірі» (8а,ә- сыныптар)

Сайысты өткізудің негізгі мақсаты: Мемлекеттік тілді жақсы меңгерген (сыныпты) топты анықтау.

Сайысқа екі сыныптан алынған 2 топ, әр топта 5 оқушы қатысады. Әр топ өз бақтарын сынайды.

«Қазақ тілінің білгірі» атты білім сайысымыз негізінен 6 кезеңнен тұрады:

1 кезең. Топты таныстыру, осы сайысқа түсудегі мақсаты. Әділ қазылар алқасы.

2 кезең. «Менің елім – Қазақстан» тақырыбына әңгіме жазу. Өлең оқу.

3 кезең. Бұл кезең «Бәйге» деп аталады. Мұнда оқушылар берілген сұрақтарға қысқа, әрі нұсқа жауап берулері керек.

4 кезең. «Елші» - деп аталады. Бұл кезеңде мәтінді оқып, екінші тілде аудармасы мен мазмұнын айту.

5 кезең. «Жаңғырған салт-дәстүрлер» деп аталады, яғни салт-дәстүрлерге байланысты сұрақтарға толық жауап беру керек.

6 кезең. «Тапқырлық» деп аталады. Берілген мақаладағы жасырын сөзді тауып, мақалды жалғастыру.

1 кезең. Топты таныстыру, осы сайысқа түсудегі мақсаты. Әділ қазылар алқасы.

2 кезең. «Менің елім – Қазақстан» тақырыбына әңгіме жазу. Өлең оқу.

3 кезең. «Бәйге»

I топтың сұрақтары:

1. А.Құнанбаев кім?
2. Қазақ тілінде неше септік бар?
3. Жүз жасаған ақын?
4. «Шаһар» сөзінің синонимі?
5. Сан есім қандай сұрақтарға жауап береді?
6. Тұрлаусыз мүшелерді ата?
7. М.Әуезов кім?
8. Әл-Фарабиді неліктен «Екінші Ұстаз» деп атаған?
9. Қазақ тілі қайндай тіл?
10. «Ақылды» сөзінің түбірі?
11. Абайдың қанша қарасөзі бар?
12. Тәуелсіздік күні қашан?

II топтың сұрақтары:

1. А.Құнанбаевтың туғанына неше жыл толды?
2. Зат есім деген не?
3. Қазақ халқының батыр қыздары кімдер?
4. Қазақстан қай жылы тәуелсіздік алды?
5. Қазақ тілінен тән дыбыстарды ата?
6. «Қ» қандай дыбыс?
7. Абайдың қандай өлеңдері бар?
8. «Көксерек» әңгімесін кім жазған?
9. Әнұранның авторларын атап бер.
10. ҚР-ның астанасы қай қала?
11. . ҚР-ның рәміздерін ата.
12. «Кітаптың» деген сөзінің түбірі

4 кезең. «Елші» Мәтінді оқып, аударындар.

Язык — это чудо нашего мира. Невозможно представить нашу жизнь без него. Ведь именно при помощи языка мы можем передавать наши мысли и чувства. Без этого главного элемента жизни мир бы опустел, даже если бы его населяли миллиарды человек. Все они были бы бесконечно одинокими из-за того, что не смогли бы никому поведать свои тайны и переживания.

5 кезең. «Жаңғырған салт-дәстүрлер»

Сұрақтар: I топқа

1. Әже деген кім?
2. Ұлттық киімдерді атап бер.
3. Беташар туралы не білесің?
4. Ұлттық ойындарды атап бер.
5. Қандай туыстық атауларды білесің?

II топқа

1. Айт мейрамы туралы не білесің?
2. Ұлттық тағамдарды ата?
3. Шілдехана деген не?
4. Қымыз қалай жасалады?
5. Қандай салт-дәстүрлерді білесің?

6 кезең. «Тапқырлық»

Берілген мақаладағы жасырын сөзді тауып, мақалды жалғастыру. Дұрыс жауапқа 5 ұпай.

1. Тіл тас жарады, тас жармаса ... (бас жарады).
2. Жаксы сөз - ... (жарым ырыс)
3. Шебердің қолы ортақ, шешеннің ... (тілі ортақ).
4. Бас кеспек болса да, ... (тіл кеспек жоқ).
5. Тіл қылыштан ... (өткір).
6. Ана сүті бой өсіреді, Ана тілі ... (ой өсіреді).
7. Жыланның уы тісінде, Адамның уы ... (тілінде).
8. Ең ащы да тіл, ең ... (тәтті де тіл).
9. Өнер алды - ... (қызыл тіл).
10. Айтылған сөз - ... (атылған оқ).
11. Жылы-жылы сөйлесең, жылан ... (інінен шығады).
12. Басқа пәле - ... (тілден).
13. Білім кілті - ... (тіл).
14. Тілге құрмет - ... (елге құрмет).

Қазақ тілі мен әдебиет пәні бірлестігінің апталығы туралы есеп

(20-24.09.2021 ж.)

№118 «Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі » қазақ тілі мен әдебиет пәні бірлестігінде төрт мұғалім жұмыс атқарады. Барлығы да жоғары білімді маман. Бірлестік мұғалімдері бағдарламаға сай жасалған күнтізбелік жоспар бойынша жұмыс жүргізуде. Пән мұғалімдері оқушы белсенділігін, сауаттылығын арттыру мақсатында шығармашылықпен, ізденіспен және жаңа технологияны басшылыққа ала отырып жұмыстарын белсене атқарды. Апталықтың жоспарына сай сыныптармен бағдарлама бойынша ашық сабақтар және де сайыс сабақтар өтіледі. Пән мұғалімдері қазақ тілі кабинетінде, интерактивті тақтаны, электронды оқулықты тиімді пайдаланып оқушылардың сабаққа деген ынтасын арттырды. 2021-2022 оқу жылы 20-қыркүйек күні апталықтың өтілетіні жөнінде дүйсенбілікте хабарландыру жасалып, **«Тіл тірегіміз, соғып тұрған жүрегіміз»** атты тақырыпта 10-сынып оқушысы Қадыр А. баяндама оқыды. 5-7- сынып оқушылары Ы. Алтынсаринның туылғанына 180 жылдығына орай ақынның өлеңдерінен жатқа айтылды.

21.09.21ж күні **«Тіл тірегіміз, соғып тұрған жүрегіміз»** 5-7-сыныптар аралығында диктан. Диктант мәтіні оқушының сауаттылығы мен каллиграфиялық сауатылығын тексеру. 8-11-сыныптардан эссе жазылды. Эссе жазу барысында оқушылар эссе мен шығарманың айырмашылығын сезгендері туралы байқау.

Оқушылардың білімін тексеру мақсаттарында жазбаша бақылау түрінде алынды.

22-қыркүйек күні Қазақстан халық Тілдердің күніне және Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай **«Тіл баға жетпес мұра»** тақырыбында 10 «А»- 10 «Ә» -сыныптар арасында дөңгелек үстел ұйымдастырып, оқушылар тапсырмаларды белсенді орындап, тілімі, Ата Заңымыз туралы өз ойларын нақыштап шықты. Дөңгелек үстелді ұйымдастырушы мектеп

23-қыркүйек күні «Тіл-болмыс айнасы» тақырыбында 8 «А», «Ә»-сыныптар арасында сайыс сабақты қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі Одаманова Г. ұйымдастырып оқушылардың сабаққа деген қызығушылықтарын арттырды, оқушылар сайыс сабағын мақал-мәтел, жылдам сұрақтар арқылы шындата түсті.

24.09.21ж қазақ тілі мен әдебиет бірлестіктері ашық сабақ өтті. Шорман Г. 9 «А»-сыныпқа Төле би «Ердің бақыты-әйел» тақырыбында өткен ашық сабақта оқушылар нақыл сөздер арқылы топтастырылды, интерактивті тақтамен, суреттермен қосымша жұмыстар жүргізді. Үш топқа бірікті, әр түрлі тәсілдер

қолданды. Атап айтсақ, әр тапсырмаға дескриптор беріліп отырды, репортаж әдісін, аквариумдағы алтын балық, топтық жұмыс жасап, постер әдісі, яғни екі топ достар арасындағы қарым-қатынасты қорғады. «Төрт сөйлем» әдісі негізінде сабақты қорытындылады. Өзін-өзі бағалады.

Тастанбек П. 5 «Ә» сыныбымен **«Жырдағы кейіпкерлер бейнесі. Қобыланды мен Қараман»** тақырыбында интерактивті тактада өткізілді. Оқушыларға ыстық лебіздерін білдіртіп, топтастырылды. Сергіту кезінде Абай атамyzдың әнінен жарыс болды. Барлық оқушы сабаққа белсенді түрде қатынасып отырды, сабаққа тартылмаған оқушы болған жоқ. Сабақ барысында оқушылар белсенділік танытып, қызықты, тартысты, тартымды сабақ үлгісін көрсетті. Әдіс – тәсілдер аркыл оқушылар сабаққа белсенді қатысты.

Таңғышбаева С. 6 «Ә» -сыныппен «Ұлтық құндылықтар –ел қазынасы» атты ашық сабақ өтілді. Интерактивті тақтада өткізілді. Оқушыларды бір-біріне тілек айтып, ыстық лебіздерін білдірті. Сабаққа оқушылар белсенді қатысты. Әр тапсырманы орындаған сайын оқушылар сабаққа деген қызуғышылықтары артып отырды. Тапсырма орындаға сайын оқушыларды бағалап отырды.

Апталықтың барлық сабағы,сыныптан тыс іс-шаралары . Бірлестік мүшелері қабырға газеттерін іліп,бүктемелерін қойып, сөзжұмбақ, ребус,мақал-мәтелдер қабырғаға ілінді.

Бұл мақсатқа жету жолында бірлестік мүшелері ізденімпаздықпен, шығармашылықпен жұмыс жүргізді.

Апталық өткізу барысындағы атқарылған жұмыстар негізінде мынадай ұсыныс білдіргім келеді.

Ұсыныс:

1.Қазақ тілі мен әдебиет пәні бірлестігі апталығын өту барысында белсенділік танытқан пән мұғалімдері Г. Шорман мақтау қағазымен марапаттауға ұсынылсын.

«Бекітемін»

«№118 Көкбұлақ жалпы орта
білім беретін мектебі» жмб-нің
директоры: К.Обу
« » 2022 жыл

**Қазақ тілі мен әдебиеті пәндер бірлестігінің 2022-2023 оқу жылына арналған
жұмыс жоспары**

Тақырыбы: Сабақ беру әдістемесін оқытудың озық әдіс-тәсілдері негізінде жүргізе отырып, шығармашыл, құзыретті жеке тұлға қалыптастыру.

Мақсаты:

Мұғалімдердің педагогикалық және кәсіби шеберлігін, құзырлылығын және сабақ беру әдістемесін үздіксіз жетілдіру арқылы оқушылардың сапалы білім алуына, шығармашылық деңгейінің жоғары сатыға жетуіне ықпал ету

Міндеттері:

- Алдыңғы қатарлы озық педагогикалық тәжірибелерді жинақтау, насихаттау, тарату;
- Дарынды балаларды олимпиадаларға, ғылыми жобалар байқауына дайындау;
- Оқушылардың коммуникативтік қабілеттерін дамыту;
- Оқушылардың функционалды сауаттылығын қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже:

- Озық педагогикалық тәжірибелерді зерттейді, үйренеді, ендіреді;
- Мұғалімдердің әдістемелік шеберлігін, кәсіби деңгейін арттыру арқылы сапалы білімге қол жеткізеді;
- Ерекше қабілетті оқушыларды анықтап, қабілетіне қарай шығармашылыққа баулиды;

Атқарылатын іс-шара мазмұны	Мақсаты	Орындалу мерзімі	Жауапты	Күтілетін нәтиже	Өту формасы	Рәсімде луі
Өткен оқу жылындағы әдістемелік бірлестігінің жұмысына талдауы	Өткен оқу жылындағы әдістемелік бірлестігінің жұмысына талдау жасау	тамыз	Тастанбек П.К.	Өткен оқу жылындағы әдістемелік бірлестігінің жұмысына талдау жасалынады	ӘБ отырысы	Мәтін- дік есеп
2022-2023 оқу жылының әдістемелік пән бірлестіктің жоспарымен танысу	2022-2023 оқу жылының әдістемелік пән бірлестіктің жоспарымен таныстыру	тамыз	Тастанбек П.К.	ҰБТ қорытындысына талдау	ӘБ отырысы	монитор инг

2022-2023 оқу жылының адістемелік нұсқау хатымен танысу	Оқулықтар мен оқу бағдарлама ларының нормативтік талаптарға сәйкестігі, бағдарламалық талаптарын реттеу	тамыз	Тастанбек П.К.	Оқулықтар мен оқу бағдарлама ларының нормативтік талаптарға сәйкестігі, бағдарламалық талаптарын реттеледі	ӘБ отырысы	Хаттама
Пән бойынша күнтізбелік- тақырыптық жоспарлар, вариативті сағаттарға жасалған бағдарламалар- мен танысу, реттеу	Пән бойынша күнтізбелік- тақырыптық жоспарлар, вариативті сағаттарға жасалған бағдарламаларды талқылау	тамыз	Тастанбек П.К.	Пән бойынша күнтізбелік- тақырыптық жоспарлар, вариативті сағаттарға жасалған бағдарламалар бекітіледі	ӘБ отырысы	Хаттама
Оқу кабинеттерінің 2022-2023 оқу жылына дайындық деңгейі	Оқу кабинеттерінің 2022-2023 оқу жылына дайындық деңгейін анықтау	тамыз	Тастанбек П.К.	Оқу кабинеттерінің 2022-2023 оқу жылына дайындық деңгейін анықталып құжаттары дайындалады	ӘБ отырысы	Хаттама
5-11-сынып оқушыларынан қазақ тілі пәнінен бақылау қимасын алу, қорытындысын шығару	Оқушылардың жазу сауаттылығы мен білім сапасын тексеру	Қыркүйек	Пән мұғалімдері	Оқушылардың жазу сауаттылығы мен білім сапасын тексеріледі	ӘБ отырысы	сарапта ма
5-сынып оқушыларының оқу сауаттылығы деңгейі	5-сынып оқушыларының оқу сауаттылығы деңгейін анықтау	қыркүйек	Пән мұғалімдері Бірлестік жетекшісі	5-сынып оқушыларының оқу сауаттылығы деңгейін анықтау	ӘБ отырысы	сарапта ма
Дарынды оқушылармен жүргізілетін жұмыс	Дарынды оқушылармен жүргізілетін жұмыстың жоспарын құру	қыркүйек	Пән мұғалімдері	Дарынды, үлгермеуші оқушылармен жүргізілетін жұмыс жоспарын құру	ӘБ отырысы	жоспар
Үлгерімі төмен оқушылармен жүргізілетін жұмыс	Үлгермеуші оқушылармен жүргізілетін жұмыстың жоспарын құру	қыркүйек	Пән мұғалімдері	үлгермеуші оқушылармен жүргізілетін жұмыс жоспарын құру арқылы жүйелі жұмыс атқарылады	ӘБ отырысы	жоспар
ҚР халықтары тілдері мерекесіне арналған апталықты өткізу	Тілдерді қолдану мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру	қыркүйек	Пән мұғалімдері	Тілдерді қолдану мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыра отырып, мектепшілік түрлі іс-шаралар ұйымдастырылады	Сынып жетекші- лері бірлестігі отырысы	мәлімет

І.ж.ж бойынша ашық сабақтар, коучинг	Тәжірибе алмасу, шеберліктерін шыңдау	Кесте бойынша	Пән мұғалімдері	Тәжірибе алмасу, шеберліктерін шыңдай отырып, озық іс-тәжірибелері таратылады	ӘБ отырысы	Сабақ әзірлемелері
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні бойынша І тоқсан қорытындысы	Оқушылардың білім сапасын анықтау	қараша	Пән мұғалімдері	Оқушылардың білім сапасы анықталады	ӘБ отырысы	мониторинг
Мектепшілік пән олимпиадасы материалдарын дайындау	Дарынды балаларды анықтау дайындық кестесін құру	қараша	Директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары	Дарынды балалар анықталады	ӘБ отырысы	Дайындық жүргізу кестесі
І жарты жылдық бойынша сынақ материалдарын дайындау	І тоқсан барысында алған білімдерін тексеру	желтоқсан	Пән мұғалімдері	І тоқсан барысында алған білімдерін тексеріп қорытынды жасалады.	ӘБ отырысы	Сынақ материалдары
Қазақ тілі мен әдебиет пән айлығын өткізу	Тәжірибе алмасу, шеберліктерін шыңдау	қаңтар	Тастанбек П.К. Пән мұғалімдері	Тәжірибе алмасу, шеберліктерін шыңдай отырып, озық іс-тәжірибелері таратылады	ӘБ отырысы	мәлімет
Оқу жылының І жарты жылдықтағы білім сапасы	Оқу жылының І жарты жылдықтағы білім сапасына талдау	қаңтар	Тастанбек П.К.	Оқу жылының І жарты жылдықтағы білім сапасына талдау жасалады.	ӘБ отырысы	Мониторинг
Пән бойынша үлгерімі төмен оқушылармен жүргізілген жұмыстардың нәтижелілігі	Мұғалімнің сабақ жүргізу тәсілі, үлгерімі төмен оқушымен жүргізген жұмыс жүйесін тексеру	Қаңтар	Пән мұғалімдері	Мұғалімнің сабақ жүргізу тәсілі, үлгерімі төмен оқушымен жүргізген жұмыс жүйесі тексеріліп, сараптама жасалады.	ӘБ отырысы	мәлімет
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінен қолданбалы таңдау курстарының жүргізілу жайы	Қолданбалы таңдау курстарының жүргізілу жайын тексеру	ақпан	Директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары	Қолданбалы таңдау курстарының жүргізілу жайы тексеріледі.	ӘБ отырысы	мәлімет

11- сынып оқушыларының әдістемелік күні	Мемлекеттік емтиханға дайындық деңгейлерін анықтау	наурыз	Директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары	Мемлекеттік емтиханға дайындық деңгейлері анықталады	ӘБ отырысы	хаттама
9- сынып оқушыларының әдістемелік күні	Мемлекеттік емтиханға дайындық деңгейі	сәуір	Директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары	Мемлекеттік емтиханға дайындық деңгейі анықталады	ӘБ отырысы	хаттама
Емтихан материалдарын дайындау, талдау	Емтихан материалдары-ның оқу бағдарламасына сәйкестігін бақылау	сәуір	Тастанбек П.К. Пән мұғалімдері	Емтихан материалдары-ның оқу бағдарламасына сәйкестігі тексеріледі	ӘБ отырысы	мәлімет
Үлгерімі төмен оқушылармен сабақ уақыты мен сабақтан тыс уақытындағы жеке жұмысты ұйымдастыру	Мұғалімдердің тақырыпты игермеген оқушылармен жүргізілген жұмысының қорытындысын талдау	сәуір	Пән мұғалімдері	Мұғалімдердің тақырыпты игермеген оқушылармен жүргізілген жұмысының қорытындысына талдау жасалынады	ӘБ отырысы	мәлімет
4-сынып оқушыларының оқу, жазу сауаттылығы деңгейі	4-сынып оқушыларының оқу, жазу сауаттылығы деңгейін бақылау	сәуір	Пән мұғалімдері	4-сынып оқушыларының оқу, жазу сауаттылығы деңгейі анықталады	ӘБ отырысы	мәлімет
Пән бойынша жылдық сын жұмысының қорытындысы	Оқушының білім деңгейін анықтау	мамыр	Тастанбек П.К.	Оқушының білім деңгейі анықталады	ӘБ отырысы	монитор инг
II жарты жылдықтағы білім сапасына талдау	Пән бойынша білім сапасын зерделеу	мамыр	Тастанбек П.К. Пән мұғалімдері	Пән бойынша білім сапасы зерделенеді	ӘБ отырысы	Монитор ринг

Бірлестік жетекшісі:

Тастанбек П.К.

I

№118 Көкбұлақ жалпы орта
білім беретін мектебі

Тақырыбы: «Ұлттың ұлы ұстазы – Ахмет»
атты қазақ тілі мен әдебиеті әдістемелік
бірлестігінің өткізген онкүндігі

АШЫҚ САБАҚ ТАҚЫРЫБЫ:

ҚОҒАМДЫҚ
КӨЛІК
АТАУЛАРЫ.

5 «А» сынып

28.02.2022 ж

Қоғамдық көлікте жүру әдебі (ВИДЕО)
#kaztrk

<https://kaztrk.kz/kz/a/4001>

Қоғамдық көлікте жүру әдебі (ВИДЕО)

	Жүйткіген дәу үйінде, Жүйрік деп ел сүйінді. Тас жолда жұртты тасып жүр, Жылдамдыққа басып жүр. Автобус Төбесі сымға тимесе, Ол ешқашан жүре алмас. Өз иесі басқармаса, Оны ешкім бұра алмас. Трамвай, троллейбус (оқушылар жауабы тыңдалады) Сабақтың тақырыбы, мақсаты мен бағалау критерийлерін анықтайды. 2 Жазылым алды тапсырма. Тыңдалым мәтіні тыңдалып, оқушылар қоғамдық көлікте ұстанатын негізгі қағидаларды анықтайды, дұрыс-бұрыстығын кестеге жазады. 4. «Қоғамдық көлікте жүру әдебі» туралы бейнежазбаны (http://kaztrk.kz/news/articles/qogamdyq-kolikte-zhuru-adebi-video-3426) мұқият тыңдап, пікір алмасындар. Қоғамдық көлікте жүру әдебі (ВИДЕО) https://kaztrk.kz/news/4001 Қоғамдық көлікте жүру әдебі (ВИДЕО)	КБ Сабақтың тақырыбы мен мақсаты анықтайды. КБ	 (http://kaztrk.kz/news/articles/qogamdyq-kolikte-zhuru-adebi-video-3426)
--	---	---	---

Қоғамдық көлікте жолаушылар ұстанатын ережелердің дұрыс не бұрыс екенін анықтап, кестеге жазыңдар.

Ережелер	Дұрыс	Бұрыс
Жасы үлкен кісілерге орын беру керек.		
Көлік ішінде ұялы телефонмен немесе қасыңдағы достарыңмен айғайлап сөйлесуге болады.		
Ауыр ааты бар немесе балалы кісілерге мініп-түсуге көмектескен жөн.		
Көлік ішінде әрі-бері жүтіруге болады.		
Көлік терезесінен басыңды шығаруға болады.		
Көлік ішінде тамақ, балмұздақ жеген дұрыс емес.		
Жүргізушімен сөйлесіп, оны алаңдатуға болады.		
Көлікте аяқ киімді тазалап, киімдеріңді қаққаның әдепсіздік болып саналады.		
Қоғамдық көлікте әрдайым мәдениетті, өзара сыпайы болған жөн.		

Дескриптор:

- Мәтіндегі негізгі ойды анықтайды;
- Негізгі қағидаларды анықтайды;
- Дұрыс-бұрыстығын кестеге жазады.

КБ

Сабақтың ортасы

Жазылым тапсырмасы. II. Мағынаны тану.

Тыңдалым мәтінінен қандай ой түйдіңіз? Енді оқылым мәтінін оқып, танысыңыз. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазыңыз.

Оқылым мәтіні

Қоғамдық көліктің қызметін күнделікті пайдаланамыз: онымен жұмысқа барамыз, үйге қайтамыз. Қарапайым халықтың көпшілігі базар мен дүкен аралағанда автобустармен жүреді. Қала тұрғындарының тіршілігі автотранспортпен байланысты.

Автобус, троллейбус, трамвай және метро ең көп пайдаланылатын көлік түрлеріне жатады. Бұдан өзге аспан әлемін шарлайтын ұшақ, көк теңізде еркін қалқитын кеме, жер жүзін тіліп өтетін пойыз да адамзатқа қызмет етеді.

Дескриптор:

- оқылым мәтіні мен тыңдалым мәтініндегі ортақ идеяны түсінеді;

Оқушылар тыңдалым және оқылым мәтінін салыстырады.

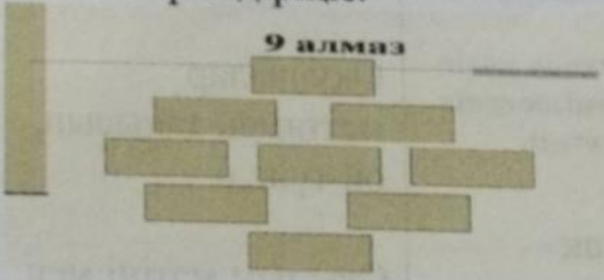
КБ

Оқушылар мәтінмен танысып, ой түйеді.

Оқылым мәтіні мен тыңдалым

(<https://baq.kz/kk/news/regmedia/regmedia-46167>)

- оқылым және тыңдалым мәтіні негізінде жинақы мәтін жазады.; ҚБ Жазылымнан кейін. ӘТН. 3-тапсырма. Сын есімнің шырайларын қатыстырып, өздеріңе ұнайтын қоғамдық көлікке сипаттама жазыңдар. Жалғаулары <table><tr><td> жұрнақтар - Рақ, рек, ырақ, ірек, - Лау, леу, дау, деу, тау, теу, - Ғыл, қыл, ғылт, қылт, - Ғылтым, қылтым, шылтым, шілтім, ғыш, ілдір, - Аң, қай, ша, ше. </td><td> Күшейтпелі буындардың үстелуі - Ең, тіпті, аса, нағыз, нақ, орасан, шымқай, ыңғай, кілең. </td></tr></table> Дескриптор: - Сын есімнің шырайларын қатыстырады; - Ұнайтын қоғамдық көлікке сипаттама жазады. ҚБ Бүгінгі тақырып бойынша МАҢЫЗДЫ және ОНША МАҢЫЗДЫ ЕМЕС деп санаған мәселелерді анықтаңыз. Жұбыңызға анықталған мәселелердің неліктен маңызды және маңызды емес екенін түсіндіріңіз. 9 алым Дескриптор: - тақырыпқа байланысты маңызды деп санайтын	жұрнақтар - Рақ, рек, ырақ, ірек, - Лау, леу, дау, деу, тау, теу, - Ғыл, қыл, ғылт, қылт, - Ғылтым, қылтым, шылтым, шілтім, ғыш, ілдір, - Аң, қай, ша, ше.	Күшейтпелі буындардың үстелуі Ең, тіпті, аса, нағыз, нақ, орасан, шымқай, ыңғай, кілең.	мәтініндегі ортақ идеяны түсінеді, жинақы мәтін жазады. Сын есімнің шырайларын қатыстырып, өздеріңе ұнайтын қоғамдық көлікке сипаттама жазыңдар. Оқушылар тақырыпқа байланысты маңызды деп санайтын 6 тірек сөзді анықтайды; 3 маңызды емес аспектісін анықтайды; анықталған маңызды аспектілер негізінде тақырыпты 2 сөйлеммен сипаттайды. ҚБ ҚБ	
жұрнақтар - Рақ, рек, ырақ, ірек, - Лау, леу, дау, деу, тау, теу, - Ғыл, қыл, ғылт, қылт, - Ғылтым, қылтым, шылтым, шілтім, ғыш, ілдір, - Аң, қай, ша, ше.	Күшейтпелі буындардың үстелуі Ең, тіпті, аса, нағыз, нақ, орасан, шымқай, ыңғай, кілең.			

	6 тірек сөзді анықтайды; -3 маңызды емес аспектісін анықтайды; -анықталған маңызды аспектілер негізінде тақырыпты 2 сөйлеммен сипаттайды. ҚБ Бекіту. «Еркін микрофон» әдісімен бүгінгі сабақты қорытындылайды.	Оқушылар «Еркін микрофон» әдісімен бүгінгі сабақты қорытындылайды.		
Сабақтың соңы	Кері байланыс. Бүгінгі тақырып бойынша қандай ой түйдім? 7-тапсырма.			
Үйге тапсырма:				

«№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі»

Әдеби кеш тақырыбы: «Ахмет Байтұрсынұлына – 150 жыл»

Сыныбы: 5 «А»

Сынып жетекшісі: Тангышбаева С.

Тақырыбы: Ахмет Байтұрсынұлына -150 жыл

Максаты: қазақ халқының әлеуметтік, саяси, мәдени, тарихи өмірінде орны айрықша зор тұлға-Ахмет Байтұрсынұлының халықтық тәлім-тәрбиелік ойларының негізінде оқушылар бойына адамгершілік, ұлтжандылық, отансүйгіштік қасиеттерді дарыту; акын, қоғам қайраткері, педагог-ұстаздың құнды мұраларын дәріптеп, жас ұрпақты ұлттық рухта тәрбиелеу.

Көрнекілік: Ахмет Байтұрсынұлының портреті, кітап көрмесі, акынның қанатты сөздері.

Сынып сағатының өту барысы:

...Күңгірене шыққан күй әуені. Сахнада оқушы Ахметтің ролінде, акынның «Маса-сөз иесінен» өлеңін оқиды. (сахнада музыка үні әуелейді де бәсеңдейді)

Ызындап ұшқан мынау біздің маса,
Сап-сары, аяқтары ұзын маса:
Өзіне біткен түсі өзгерілмес,
Дегенмен кара, яки қызыл маса.
Үстінде ұйықтағанның айнала ұшып,
Қаққы жеп, қанаттары бұзылғанша,
Ұйқысын аз да болса бөлмес пе екен,
Қоймастан құлағына ызындаса?!

1-жүргізуші: Ахмет Байтұрсынұлы...Осы бір есім елге таныс болғалы «Мен-қазақпын» деген азаматтың бір селт етпейтіні жоқ та шығар.

2-жүргізуші: Ахмет Байтұрсынұлы-қазақ әліпбиінің реформаторы, қазақ филологиясы мен өнертанушының негізін салушы ғалым, таза қазақ емлесімен шыққан газет «Қазақтың» (1913-1918 ж.) тұрақты редакторы, көрнекті акын, аудармашы, публицист-журналист, ірі қоғам қайраткері, ағартушы-ұстаз, этнограф, фольклорист, композитор әрі орындаушы...

«Ахмет Байтұрсынұлына -150 жыл» атты ашық тәрбие сағатымыздың алғашқы сөз кезегін мектебіміздің директоры **Әбу Қалмұрат** ағаймыз бен директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары **Кәде Нұрмахан** ағайымызға береміз!

1 – жүргізуші: Құрметті ұстаздар, оқушылар! Бүгінгі ашық тәрбие сағатымыз Ахмет Байтұрсынұлының шығармашылық өміржолына арналады.

1-жүргізуші: Ахмет Байтұрсынұлы-қазақ ән-күй өнеріне де терең ой жіберген ғалым.

А:В.Затаевичтің айтуынша, ол **шебер домбырашы**, әнші болған. Халық әндерін, күйлерін жинаған және олардың шығу тарихын да білген.

2 – жүргізуші: Ортада Тәңірберген Гүлжайнаның орындауында «Ұстазым» әнін қабыл алыңыздар.

1 – жүргізуші: «Қазақ қалпы» өлеңінен акынның алаштың өткен күніне деген сағынышын және Ресей мемлекетінің билігінен кейінгі қазақтың жағдайына деген күйінішін байқауға болады. Ортада Таңатар Нұрбек «Қазақ қалпы» өлеңімен.

Қаз едік қатар ұшып қаңқылдаған,
Сахара көлге қонып салқындаған.
Бір өртке қаудан шыққан душар болып,
Не қалды тәнімізде шарпылмаған?!

Алаштың адамының бәрі мәлім:
Кім қалды таразыға тартылмаған?
Дегендер «мен жақсымын» толып жатыр,
Жақсылық өз басынан артылмаған.
Тақылдап, құр пысықсып сөйлейтін көп,
Екпіндеп, ұшқыр атша қарқындаған.

2-жүргізуші: Бір басында сан-салалы өнер тоғысқан тілегей-теңіз энциклопедиялық білім иесі, қайшылығы мол тартысты ғұмырында қараңғы қалың елін жарқын болашаққа бастаудан асқан бақыт бар деп білмеген ірі тұлға, халықтың рухани көсемі.

1-жүргізуші: Жөн көрсеттім казак деген намыска,
Жөн сілтедім жакын емес, алыска
Өзге жұрттар өрге қалам басканда
Дедім: «Сен де катарынан калыспа!»

2 – жүргізуші: Қазақ халқы балаларын молдаларға беріп оқытқан. Қазақ елінің озат ұлдары тек молладан білім алып қоймай, Ресей мемлекетіне барып жоғары оқу орындарында оқи бастады. Әрине, елде орысша білім алған азаматтарды сынағандар болды. Бұл туралы ақынның «Ғылым» деген өлеңінде жазылған. Ортада Тасыбаева Жанерке «Ғылым» өлеңімен.

«Ғылымдар дүниелік сиқыр болмақ,
Оқыған ол ғылымды көпір болмақ».
Зулатып шариятты шарт жүтініп,
Молдекен отырғанда мойнын толғап.
Сондықтан заман жүйрік, біздер шабан,
Артында ілесе алмай жүрміз әман.
Күн сайын өзгеріліп, өнер артып,
Бәрі де бара жатыр алға таман.
«Заманың түлкі болса, тазы боп шал» —
Деген сөз аятпенен бірдей маған.
Алақтап артымызға қарағыштап,
Жүргенде-ақ озып, ұзап кетті заман.

1-жүргізуші: Бір ақын айтқан екен «Адам баласының дүниеде шашатын жемісі-мәңгілік мейірімді қызмет» деп. Міне сол ақын айтқан адамдық диканшысы-Ахмет Байтұрсынұлы еді...

2-жүргізуші: «Балалар құтты болсын тілің бүгін,
Ашатын жан сарайын білімдінің.
Кешегі анаң айтқан, бабаң айтқан
Тіліне зер салыңдар бұрынғының»

демекші, ортада Смантай Мереке «Адамдық диканшысы» өлеңі

Адамдық диканшысы» —

Адамдық диканшысы қырға шықтым,
Көлі жоқ, көгалы жоқ- қорға шықтым.
Тұқымын адамдықтың шаштым, ектім,
Көңілін көгертуге құл халықтың.

Қор болған босқа кетіп еңбек, бейнет
Құлдарға құлдықтан жоқ артық зейнет.
Оттай бер, жануарым, екі аяқты-
Адамдық айуанға қанша қажет

Жаратқан малды құдай не керекке-
Мінуге, сою, соғу, жөндемекке.
Жорта бер камыт киіп, камшыңды жеп,
Бұйрық жоқ ұрасың деп үндемекке.

Таяққа еті үйренген қойшы жайлап,
Көк есек қозғала ма түрткенге айдап.
Есептен алдағандай болғандар көп,
Жасықты, асыл ма деп, білмей қайрап.

1-жүргізуші: Ақын «Замандастарыма» деген өлеңінде кеңестерімен бөліскен. Ортада Нышан Нұрхан «Замандастарыма» өлеңімен Орыстың тәржіме еттім мысалдарын,
Өзірге қолдан келген осы барым.
Қанағат азға деген, жоққа сабыр,
Қомсынып қоңырайма, құрбыларым.
Бабы жоқ жұмыстағы мен бір арық,
Күн қайда үздік шығар топты жарып.
Ат тұрмас аяғында желі болса,
Дүсірлеп шапса біреу қиқу салып.
Бар болса сондай жүйрік, қызар деймін,
Естілсе құлағына дүбір барып.
Әйтпесе арық шауып өндіре ме,
Жүргенде қамыт басып, қажып – талып

2 – жүргізуші: XX ғасырдың басындағы ұлт-азаттық көтеріліс жетекшілерінің бірі болған Ахмет Байтұрсынұлы, “Достыма хат” деген өлеңінде қоғам әділетсіздігін суреттеп, ақшаға, абыройын арын сатқан адамдарды сынаған. “Жарқырап жақсылықтың таңы атпай тұр” деген өлең жолдарынан ақынның азаттықтың таңы үшін қиын-қыстау кезеңді басынан өткеріп жүргені байқалады. Алдарыңызда Абибулла Каусар «Досыма хат» өлеңімен Қырағы, қия жазбас сұңқарым – ай! Қажымас қашық жолға тұлпарым – ай! Үйілген өлексені өрге сүйреп, Шығармақ қыр басына іңкөрің – ай! Жарқырап жақсылықтың таңы атпай тұр, Түнерген төбемізден бұлт арылмай. Көк етті, көн терілі, көніп қалған, Сықса да шыдай беру, жұрт жарылмай.

1-жүргізуші:

Бұлсөзді біреу алмас, біреу алар,
Құлағын біреу салмас, біреу салар.
Теп-тегіс көпке ұнау онай емес,
Кейіне жарамаса , кейіне жарар.
Қайсысы ықыласын салып тындар,
Жаратпай қайсыбірі теріс қарар.
Дүниеде сүйгенім бар, күйгенім бар,
Солардан аз да болса белгі қалар.

Алдарыңызда: Амангелді Нышанхан мен Танатар Нұрбектің орындауында _____ әні

2-жүргізуші: -Қазағым , елім,
Қайқайып белің
Сынуға тұр таянып
Талауда малың,
Қамауда жаның,
Аш көзінді оянып» - деп халқын келешекке бастаған ақынды ашындырған-патша заманының зұлым саясаты, зорлық-зомбылығы, қорлығы еді.

1-жүргізуші:-Сонау қылышынан қан тамған қаһарлы жылдары жазықсыз мыңдаған адамдар «Халық жауы» деген жаламен айыпталып, жер аударылып кетті. Кейбір деректерге қарағанда 6 млн. адам қуғын-сүргінге ұшырап, оның 900 мыңдайы атылған. Сондағы 25 мыңға жуық қазақтың ішінде бес арысымыз Жүсіпбек Аймауытұлы, Ахмет Байтұрсынұлы, Міржақып Дулатов, Мағжан Жұмабаев, Шәкәрім Құдайбердіұлы болған еді.

2-жүргізуші: ...Адам өмірінде болатын аумалы-төкпелі уақыт қайғысымен де, қуанышымен де ерекше айқындалатын болса керек. Ахмет Байтұрсынұлы тағдыр толқындарынан, қайғы-қасірет сілкіністерден, тар жол тайғақ кешулерден өткен еді...

1-жүргізуші: Репрессия құрбаны болған Ахмет Байтұрсынұлының тағдырынан сахналық көрініске кезек берейік.

Сот үрдісінен көрініс

ОГПУ тергеушісі, сұсты катал үнмен: -Байтұрсынов Ахмет Байтұрсынұлы 1872 жылы Торғай губерниясында бай-болыстың семьясында туған. Ұлты-қазақ. Ол үкіметке қарсы «Алаш» партиясы-ұлтшылдардың жасырын ұйымы. Бұл партия Совет үкіметіне қарсы қастандықтар ұйымдастырған. Байтұрсынов-жат пиғылды, революцияға қарсы, еңбекшілер үкіметін жек көретін адам. Барып

тұрған халық жауы. Байтұрсыновтың айыбы жасырын қазақ ұйымына неген және ұйымдастырушылардың бірі, ол жасырын түрде ұлтшылдық бағыттағы «Алаш» партиясын ұйымдастырған, қазақ әдебиетіне, баспасөзге сол арқылы теріс ықпал жасаған. Қылмыстық істер кодекісінің 58 бабының 7,8,11 тармақтарына сай Ахмет Байтұрсынов атылсын!

(тергеуші Ахметті жұлқып әкетіп бара жатады)

Ахмет: Қинамайды абақтыға жапқаны,
Қиын емес дарға асқаны, атқаны.
Маған ауыр осылардың бәрінен
Өз ауылымның иттері үріп қашқаны...
Хош сау бол, Қарқаралы, жуылмаған,
Айдай бер қалса адамның қуылмаған.

(Ахметті жұлқып алып кетеді, сахнаға Ахмет қайта шығады)

Ахмет: Мен өлсем де өлемін жөнімменен,
Тәннен басқа не алар ем өлім менен?!
Өлген күні апарып тығары-көр,
Мен жоқ болман көміліп тәнімменен.
Тән көмілер, көмілмес еткен ісім,
Ойлайтындар мен емес бір күнгісін.
Жұрт ұқпаса-ұқпасын, жабықпаймын,
Ел-бір күншіл, менікі-ертеңгі үшін.

2 - жүргізуші: Қарқаралыда мұғалім болып жүргенде патша үкіметінің әділетсіздігіне қарсы наразылық білдірушілердің қатарында болғаны үшін, 1909 жылы Семей түрмесіне қамауға алынады. Кейін қазақ жерінен тысқары жерде тұруға үкім шығарып, 1910 жылдың наурызынан 1917 жылдың соңына дейін Орынбор қаласында тұрады. Ахмет Байтұрсынұлының абақтыда отырып анасына жазған сезімге толы «Анама хат» атты өлеңі ақын туындыларының маржаны деп те айта аламыз. Ортада Қаныбек Бакберген «Анама хат» өлеңімен

Қарағым, дұғагөйім, қамқор анам!
Арнап хат жазайын деп, алдым қалам.
Сені онда, мені мұнда аман сақтап,
Көруге жазғай еді Хак тағалам!
Бара алмай, өтірікші болып әбден,
Семейдің түрмесінде отыр балаң.
Мал ұрлап, кісі өлтірген айыбы жоқ,
Өкімет, өр зорлыққа не бар шараң!

«Үмітсіз шайтан болсын» деген сөз бар,
Жолдар көп жәннатқа да тарам-тарам.
Оқ тиіп он үшімде, ой түсіріп,
Бітпеген жүрегімде бар бір жарам.
Алданып тамағыма, оны ұмытсам,
Болғандай жегенімнің бәрі харам.
Адамнан туып, адам ісін етпей,
Ұялмай, не бетіммен көрге барам?!

1-жүргізуші: -Ахаң-еңбегі жанған жанның бірі. Істеген ісінің жемісі-соңынан келе жатқан жастар. Оның арты Ахаң мектебіне тізіліп, кіріп жатқан жас буын, жаңа өсіп келе жатқан қазақ әдебиеті Ахаңды өзінің басшысы деп санайды. Ахаң ашқан қазақ мектебі, Ахаң түрлеген ана тілі, Ахаң салған әдебиеттегі елшілдік ұраны-«Қырық мысал», «Маса», «Қазақ» газетінің 1916 жылдағы қан жылаған қазақ баласына істеген еңбегі, өнер-білім, саясат жолындағы қажымаған қайратын біз ұмытсақ та тарих ұмытпайды.

2 – жүргізуші: «Қасқыр мен қозы» мысалынан 5 – сынып оқушылары көрініс көрсетеді.

Автор:

Бұлаққа су ішуге келді Қозы,
Жанында серігі жоқ, жалғыз өзі.
«Бәрі жоқ, десең шығар, бөрік астынан»,
Пәле мен қаза алыс па келсе кезі.
Қаңғырған тамақ іздеп бір аш бөрі
Қозыға жетіп келді жайнап көзі.
Жемекке кінә қойып сол арада,

Жала ғып, міне, Қасқыр айтқан сөзі:

Қасқыр:

«Сен, Қозы, текке қарап жүре алмайсың,
Соқтықпа маған десем, тіл алмайсың.
Мойныңды қазір жұлып алайын ба,
Суымды неге былғап, лайлайсың»

Қозы:

«Қасқыр, тақсыр, тоқта азырақ
Тергеніз кінәм болса гаділ бірақ.
Ізіңіз жатқан жерден төмен келіп,
Іштім мен жүз кадамдай қашығырақ.

Бұл жерден ең аз болса бір жүз кадам,
Мүмкін бе лайлауға осы арадан
Сіз түгіл, өзгеге жоқ қиянатым,
Не шара жеткен болса бүгін казам»

Қасқыр:

Бекер ме, менің сөзім
Білесің жалғаншы деп кімді өзің
Әкенді алдындағы танымасың
Балам, сен байқап қара, ашып көзің

Осындай сөздер мені күйдіреді,
Десем де шыдайын-ақ етіп төзім.
Есімнен өле-өлгенше кете қалмас
Былырғы осы арада сөккен сөзің.

Қозы:

«Кезек бер біразырақ сөзге, тақсыр
Келемін жарты жасқа күзге, тақсыр
Жаралып дүниеге биыл келсем,
Тиемін былтыр неғып, сірә, тақсыр»

Қасқыр:

«Ол енше сен болмасаң, сенің ағаң,
Ойларың мені жоймақ, келсе шамаң.
Ит болсын, қойшың болсын, қожан болсын,
Жауыздық ойлайсындар бәрің маған»

Қозы:

«Нансаңыз ағам да жоқ, інім де жоқ,
Уа, қайыры нашарлықтан мінім де жоқ.
Нақақтан мені тақсыр күйдіресіз,

1 – жүргізуші: Ақын И. А. Крыловтың “Зеркало и обезьяна” деген мысал өлеңін “**Айна мен маймыл**” деп қазақ тіліне аударған. Сахнада Амангелді Нышанхан

Айнаның қарсы алдына Маймыл барып,
Айнада өз суретін көре салып,
Аюға жанындағы күліп айтты,
Ақырын аяғымен түртіп қалып:
«Бері қара!
Бұ кім өзі мынау перің?
Білмеймін қайдан шыққан мұндай көрім?
Он екі мүшесінің бірі оңды емес,
Көз салып қарап тұрсам әрбір жерін.
Мен бұған титтей ғана ұқсас болсам,
Ішіме пышақ салып өлер едім.

Ат пен есек

Біреудің есегі мен бар еді Аты,
апарар бір қалаға болды заты.

Жауыздық сізге ойлаған күнім де жоқ».

Қасқыр:

«Ол саған әлде күйеу, әлде құла,
Сүймейді қой атаулы мені жүдә..
Иә бөлен, иә жиенің, иә нағашың,
Әйтеуір, саған ұқсас еді о да.
Қой заты талай жәбір берді маған,
Соларын мен де істеймін енді саған.
Кегімді қойдан алмай кімнен алам
Тауыспа о деп, бұ деп сөзді оған».

Қозы:

«Тақсыр-ай, еш жазығым жоқ қой менің,
Жәбір қой біреу үшін күйдіргенің»

Қасқыр:

«Үндеме! Жетер! Қазір мұрсатым жоқ
Тұруға ақ-қаранды тергеп сенің.
Алыпсың жаман әдет қарсыласып,
Сенімен тұрам ба мен мылжындасып.
Айтайын, білгің келсе, Қозым, саған,
Кінәң сол- жегім кеп тұр қарным ашып».

Автор:

«Шошиды Қозы байғұс құлкын танып,
Құтылар білгенменен онан нағып
Болсын ба Қозы жұмыс Қасекене,-
Жөнелді иығына салып алып.
Орманға Қасқыр кетті Қозыны алып,
Белгілі етер ісі алып барып.
Осындай жазықсызды жазғыратын
Әр жерде күштілер де бар ғой қалып.
Қасқырдың зорлық болды еткен ісі,
Ойлаймын – оны мақтар шықпас кісі.
Нашарды талай адам талап жеп жүр,
Бөріден артық дейміз оның несі».

Ол рас бесеу-алтау бар екені
Кейіпсіз нақ осындай бөлелерім».
«Маймылжан, біраз ғана етсең төзім,
Менің бар жалғыз ауыз айтар сөзім:
Әуре боп бөлелерің санағанша,
Абайлап қарашы әуел өзіңе өзің!»
Аюдың бір ақылы айтқан досқа,
Бір жүріп, бірге тұрған көңіл қосқа,
«Алды жөн адасқанның» деген сөз ғой,
Тындаусыз, құр далада қалды босқа.

Аты мен есегіне артып алып,
Аяндап жолға түсіп келе жатты.

Жүк ауыр, есек сасып, алақтады,
Иесі демалуға қаратпады.
Әл кетіп, жығыларға таяғанда,
Жалынып атқа есек сөз айтады:
Ат достым, жүгім ауыр, халім бітті,
Емеспін жүре алатын енді тіпті.
Зорығып, жолда өліп қалатынымын,
Алмасан ауыстырып біраз жүкті
Ат оған ешбір жауап қайтармайды,
Ауырлап жүгін, есек қайқаңдайды.
Ентігіп, ішін соғып, дымы құрып,
Жүруге онан әрі жайы қалмайды.
Жығылды есек байғұс дымы құрып,
Тұрмады айдаса да иесі ұрып.
Сойды да, жүгін, терісін атқа салып,
Қалаға келе жатты тағы жүріп.

Қарандар, шара бар ма мына сорға,
Ляғын ат келеді басып зорға.
Қысымды есек көрген бұ да көріп,
Болдырып, былғақтайды онды-солға.
Өкініп өткен іске ат келеді:
“Мен қате еткен екем... Аһ! – деді.-
Есектен аз жүк алып, карасқанда,
Қиындық мұндай маған болар ма еді?”
Бұл сөзден қандай ғибрат алмақ керек?
Мысалы, еткен қайыр бір бәйтерек.
Қайырың біреуге еткен болып терек,
Көрерсің рақатын көлеңкелеп.
Қайырдың ең абзалы бұл дүниеде
-Біреуге қысылғанда жәрдем бермек.
Кейбіреу зор бейнетке тап болады,
Кей уақыт аз бейнеттен кашамын деп.

1-жүргізуші: -Әрине, Ахмет тағылымын бір сәтте оқып білуге болмайды. Оны жылдар бойы оқып үйренуіміз керек. Ахмет Байтұрсынұлының ақын, публицист, ғалым, қоғам қайраткері санатында жасаған барлық еңбегі, тартқан қорлық, көрген азабы, болашаққа сенген үміт-арманы-баршасы ұлы миссияны орындауға, туған халқы үшін қасықтай қаны қалғанша қалтықсыз қызмет етуге арналған.

2-жүргізуші: Ахмет өмірі мен шығармашылығы келер ұрпаққа мәңгілік өнеге болып қала бермек. Ахмет рухына тағзым ете отырып, бүгінгі тәрбие сағатын осымен тәмамдаймыз.

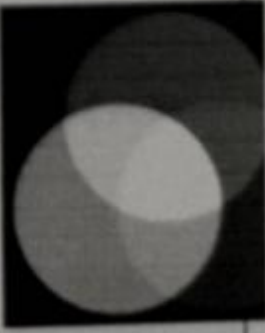
№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі
коммуналдық мемлекеттік мекемесі

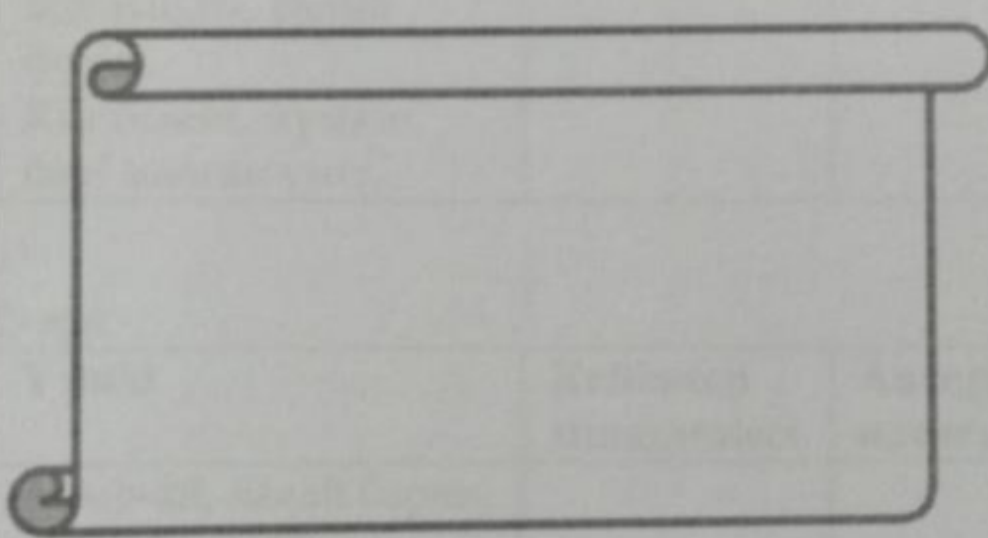
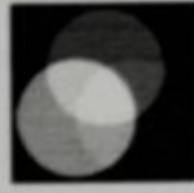
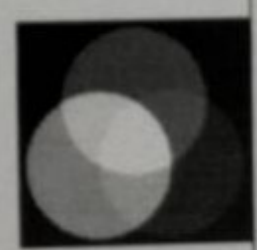
АШЫҚ сабақ

Пән мұғалімі: Шорман Г.
Сынып: 8 «ә»

Бөлім: Махаббат және абырой	Мектеп: 118	
Пән: қазақ әдебиеті		
Күні: 25.02.2022 ж	Мұғалім: Шорман Г	
Сынып: 8а	Қатысқан оқушылар саны:	Қатыспағандар:
Сабақтың тақырыбы:	М.Мақатаев «Аққулар ұйықтағанда» поэмасы	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту максаттары	8.1.1. 1 Әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау;	
Сабақ максаты:	Барлығы: шығарманы түсініп оқып, мазмұнын айту. Басым бөлігі: шығарманы толық талдап, сюжеттік желілерін анықтау. Кейбірі: шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау;	
Бағалау критерийі	Әдеби шығарманың сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарын анықтайды	
Ойлау дағдыларының деңгейі	Түсіну	
Құндылықтарға баулу:	Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы. (6-құндылық)	
Пәнаралық байланыс:	Биология, география, музыка	
АКТ-ны қолдану дағдылары:	Бейнебаян	
Тілдік максаттар:	Пән лексикасы және терминология: Жетімкөл, аққу, айдын	
Осыған дейін меңгерілген білім	М.Мақатаев «Аққулар ұйықтағанда» поэмасы.	

Жоспар

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы 5 мин	I. Ұйымдастыру кезеңі. Оқушыларды түгендеп, зейінін сабаққа аудару. I. Қызығушылықты ояту . «Сурет сұрағы» әдісі Бұл сурет қайдан алынды? Бұл сурет қашан салынуы немесе түсірілуі мүмкін? Суретте нені көріп тұрсыңдар? Суреттегі құбылыстар арасында қандай байланыс бар? Суретке түсірген адам кім болуы мүмкін? Суретші нені, қандай оқиғаны суреттегісі келді? Егер де бұл сурет ән/музыка үшін арнайы салынса, оның атауы қандай болар еді? Егер мақала үшін салынса, оның атауы не болмақ? Дескриптор: - Сұрақтарға жауап береді; - Сурет бойынша сабақта талданатын оқиғаға болжау жасайды; ҚБ Сабақтың тақырыбы мен максаты анықталады. II. Мағынаны тану. I-тапсырма. «ДЖИГСО» әдісі	Оқушылар сабақ тақырыбын анықтау максатында сұрақтарға жауап береді. Сурет бойынша сабақта талданатын оқиғаға болжау жасайды. Сабақтың тақырыбы мен максаты анықталады.	ҚБ «Түстер» 	8-сынып «Қазақ әдебиеті» оқулығы
Сабақтың ортасы				

30 мин.	 1-кадам. Мәтін бөліктеріне сай топ мүшелерінің әрқайсысы тапсырмаларды бөліп алады: Тау басына біткен сұлу көл – 1. Қалай біткен мына көл тау басына? 2. Жетім көл жетімсірейді. 3. Аккулар айдынына оралмады. Ауру бала немесе шарасыз отбасы – 1. Жас сәбидің наукасқа шалдығуы. 2. Тәуіп шалдың айтқан ойы. 3. Ананың шешімі. 4. Ұйықтап жатқан аккумуля атуы. 5. Жетім көлден сән кетті Бақташы карт. Шарасыз ана – 1. Көзінен жас, көңілінен мұң төгілген зарлы ана. 2. Халық ырымы. Аккуды атқан оңбайды. 3. Өліп жатқан бала, шарасыз ана. 4. Қасиет.Қасірет. Аккулар - Аңыз көп қой олар жайлы. 2-кадам. Сараптау топтарына қайта бөлінеді (1-бөлікпен жұмыс жасағандар бір топқа, 2- бөлікпен жұмыс жасағандар екінші топқа, т.с.с.). 3-кадам. Сараптау тобында өздері оқып шыққан үзіндіге талқылау жасайды, топ мүшелеріне түсінікті етіп жеткізудің жолдарын белгілейді. 4-кадам. Өз топтарына барып, сараптау тобында талқылап келген тапсырмасын түсіндіреді, өзара сұрақтар қояды. Дескриптор: • Шығарманы үзінділерге бөліп оқиды; • Шығарма мазмұнына сай сұрақтарға жауап береді; • Шығарма мазмұнын меңгереді. ҚБ 2-тапсырма.«Оқиға тауы» әдісі 1. Шығарма экспозициясымен эпилогын анықтайды; 2. Сюжеттік желідегі ретіне орналастырады. 3. М.Мақатаевтың«Аккулар ұйықтағанда»поэмасында экспозициянықолдану арқылы не туралы айтқысы келді? <table><tr><td>Дескриптор:</td></tr><tr><td> • Шығарманың экспозициясы мен эпилогын анықтайды; • Сюжеттік желідегі орнына реттейді; • Экспозиция арқылы автордың айтпақ ойын түсіндіреді; </td></tr></table> 4-тапсырма. «RAFT» әдісі "Аккулар ұйықтағанда - бірінші бөлім" Мұқағали Мақатаев. Оқыған: Бауыржан Сапаров Шығарма экспозициясы жазылған ұнтаспадан үзінді тыңдап, Жетім көлдің атынан шығармаға 1-жақта өз прологын жазады. Сабакты қорыту: «Синквейн» әдісі арқылы қорыту.	Дескриптор:	• Шығарманың экспозициясы мен эпилогын анықтайды; • Сюжеттік желідегі орнына реттейді; • Экспозиция арқылы автордың айтпақ ойын түсіндіреді;	Мәтін бөліктеріне сай топ мүшелерінің әрқайсысы тапсырмаларды бөліп алады. Сараптау топтарына қайта бөлінеді. Сараптау тобында өздері оқып шыққан үзіндіге талқылау жасайды, топ мүшелеріне түсінікті етіп жеткізудің жолдарын белгілейді. Өз топтарына барып, сараптау тобында талқылап келген тапсырмасын түсіндіреді, өзара сұрақтар қояды. Шығарма экспозициясымен эпилогын анықтайды; Сюжеттік желідегі ретіне орналастырады.	ҚБ «Түстер» ҚБ «Түстер»
Дескриптор:					
• Шығарманың экспозициясы мен эпилогын анықтайды; • Сюжеттік желідегі орнына реттейді; • Экспозиция арқылы автордың айтпақ ойын түсіндіреді;					

Сабактын
оны
5 мин

(бес жолды өлең).

Дескриптор:

- Шығарма экспозициясын ұнтаспадан тыңдайды;
- Жетімкөлдiң атынан өз экспозициясын жазады.

Қызығушылықты ояту.«Түсiндiрме күнделiк» әдiсi
Автор бейнесiн ашатын сөздердi терiп жазады, түсiнiк бередi.

Поэмадағы сөз	Түсiндiрме	Оқушы пiкiрi

5-тапсырма. «Өзiндiк мысал» әдiсi

- ❖ Кейiпкерлер мiнездемесiн берудегi автор идеясына талдау жасап, өзiндiк мысал келтiредi.

1-топ

Үзiндi	Кейiпкер мiнездемесi	Автор идеясы	Өзiндiк мысал
Тұрсаңшы, таяу қалды таң атуға, Неткен жансың санасыз жаратылған?! Манағы тәуiп шалдың айтқан сөзi, Ұмытылып кеттi ме санатыңнан? ...Айналайын аккумулядың канатынан, Қайтеміз, ол да адамға бола туған. «Жетiм көлге» барып қайт таң жамылып, Таң атқанша қалайда тауға iлiк. Бiреулердiң көзiне түсiп калып, Дүрлiктiрме жұртыңды, салма бүлiк! Кiм бiлсiн, мүмкiн, бәрi жалған үмiт...			

2-топ

Үзiндi	Кейiпкер мiнездемесi	Автор идеясы	Өзiндiк пiкiр
Апыр-ай, қалай барам, қалай барам?! Атармын аккумуля құсты қалай ғана?! Айдынның аккумуляры ұйықтағанда, Өрген мал, өскен шырша абайлаған, Барлығы қасиетке қарайлаған Оқ атам қасиетке қалай ғана?.. Бармаймын, бара алмаймын, қалай барам?!			

3-топ

Үзiндi	Кейiпкер мiнездемесi	Автор идеясы	Өзiндiк пiкiр
Жалғыз ұлдан артық па, жалған бәрi!			

Шығарма экспозициясы жазылған ұнтаспадан үзiндi тыңдап, Жетiм көлдiң атынан шығармаға I-жакта өз прологын жазады.

«Синквейн» әдiсi аркылы сабақты қорытындылайды.

ҚБ
«Түстер»

<https://www.youtube.com/watch?v=sZfzTFBYDuY>
0.20.-
1.48.

Балам өлсе, бакыттың керегі не?! Топан су басып кетсін калғандарын. Перзент сұрап несіне армандадың?! Құрысын онсыз сенің жанған бағың! Мылтықты әкел! Атты ертте! Жалған бәрі!			
---	--	--	--

4-топ

Үзінді	Кейіпкер мінездемесі	Автор идеясы	Өзіндік пікір
- Ей! Кімсің? Тірісің бе? Жаның бар ма? Ақкуды неге атасың, арың бар ма?! Тастағын қаруынды, келгін бері, Келгін бері, кеудеңде жаның барда!			

3-тапсырма. «Дебат-диалог» әдісі

- ❖ Оқушылар екі топқа бөлінеді.
- ❖ Жеребе арқылы, болмаса олардың таңдауы бойынша автор және оқушы позициясын екі топ бөліп алады.
- ❖ Дайындыкка 3-5 минут беруге болады.
- ❖ Тақырыптың екі қырын қарастыра отырып өздерінің тұжырымдамаларын кезекпен айтып пікір таластырады.
- ❖ Қажет болса ойынның ережелерін алдын-ала келісіп алуыңызға болады (мысалы: әр топтың бір сөйлем ғана айтуға мүмкіндігі бар).

«Шығармашылық шарт» әдісі

- ❖ Автор идеясына қарсы пікір білдіріп, ана әрекетін 4 сөйлеммен актап шығады.
- ❖ Қабілетті немесе тілек білдірген оқушыларға міндетті тапсырмамен коса шығармашылық шарт тапсырылады.
- ❖ Шарт бойынша оқушы сол тапсырмаға байланысты сөзжұмбақ құрастырып, қызықты деректер жинауы немесе тірек белгі жасап сурет дайындауы қажет.

Кері байланыс

«3-2-1»

3- жаңа ақпарат

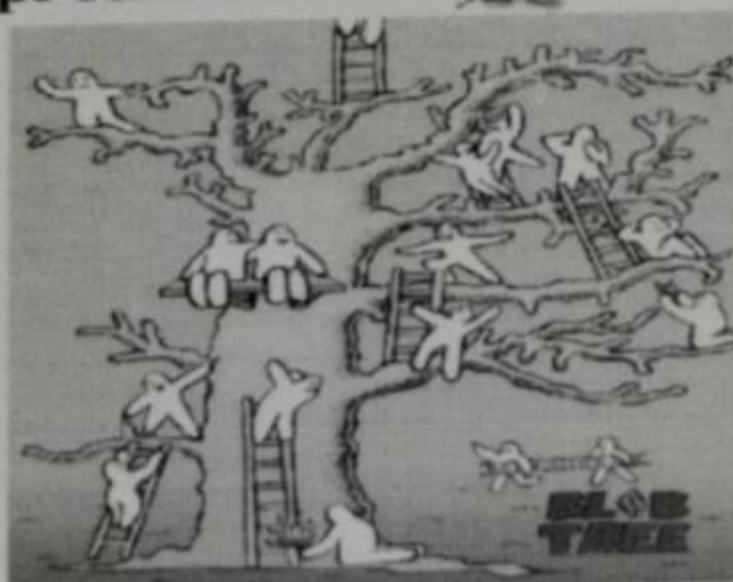
2- кездескен қиыншылық

1-ұнаған аспект

Рефлексия:

Кері байланыс

«Блоб» ағашы
Сіз өзіңіздің бүгінгі
сабақта түсінгеніңізді
қаншалықты
бағалайсыз.
Блоб ағашынан
өзіңізді таңдап,
белгілеңіз.

Үйге тапсырма беру. Шығармадан ұлттық құндылықтарды анықтау

Қосымша ақпарат

Шымкент қаласы
«№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі»
коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Тәрбие сағаты

Тақырыбы: **“Алғашқы ұстаз, алғашқы
дана бабам!”**

Сыныбы: 7«А»

Сынып жетекшісі: *Қожамұрат Г.Е.*

Алғашқы ұстаз, алғашқы дана бабам!

1-жүргізуші:

Қайырлы күн, құрметті ұстаздар мен оқушылар!

Бүгінгі 7а-сыныбының сіздер үшін дайындаған “Алғашқы ұстаз, алғашқы дана бабам!” атты ашық тәрбие сағатына қош келдіңіздер!

2-жүргізуші:

Бүгінгі әдеби кешіміз ұлы ағартушы, педагог, ғалым, жазушы, қазақ өлеңінің аспанында ерекше нұрланып, жарқырап өткен Ы.Алтынсариннің өмірі мен шығармашылығына арналады.

1-жүргізуші:

Ы.Алтынсарин (шын аты Ибраһим) 1841 жылдың 20 қазанында қазіргі Қостанай облысының Қостанай ауданында, Арқарағай ауылында дүниеге келген. Әкесі Алтынсары ерте дүниеден озып, жастайынан атасы Балқожаның тәрбиесінде өскен.

Осы атасының ықпалымен Ыбырай 1850 жылы Орынборда ашылған орыс-қазақ мектебіне оқуға алынады. Мектепті 1857 жылы өте жақсы деген бағамен бітіреді.

2-жүргізуші: Ы.Алтынсарин-тұңғыш ағартушы, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы, көркем әдеби тілдің тазалығы үшін күресуші, балаларға таза ана тілін үйрету арқылы халықтың бай тілін меңгеріп, өнер, білімге бастаушы. Ы.Алтынсарин халқын оқу-білімге шақырып, кенжелеген қараңғылықтағы еліне білімнің жарық сәулесін таратушы.

1-жүргізуші: Содан кейін 2 жылдай, 1859 жылы Орынборға тілмаш болып ауысады. Бұл кезде белгілі шығыс зерттеушісі ғалым-профессор В.Григорьевпен жақын танысып, оның кітапханасын пайдалануға мүмкіндік алады. 1860 жылы Орал сыртындағы қазақтар үшін төрт бастауыш мектеп ашуға ұйғарылған кезде, Ыбырай өзі сұранып, Торғай мектебіне оқытушы болуға рұқсат алады. Қазақ мектептерінің жұмысы Ыбырай Алтынсариннің педагогтік қызметпен айналысуынан бастап ерекше жанданды.

2-жүргізуші: 1876 жылы Ыбырай Петербург, Қазан қалаларына барды. Орыс ағартушыларының еңбектерін зерттеді. Соларға еліктеп қазақ тілінде оқу құралдарын жасауды ойлады. Сөйтіп 1876 жылдан бастап “Қазақ хрестоматиясын” жазуға кірісті. Бұл кітап ана тіліміздегі тұңғыш оқулық еді. Хрестоматияға тәрбиелік мәні жоғары көптеген шағын әңгімелері, өлеңдері, мен ауыз әдебиеті үлгілерін, аударма шығармаларын енгізген болатын.

Ән.Хор “Алғаш әріп танытқан” 7а сынып оқушыларының орындауында хор.

1-жүргізуші:

Сәлем жолдап шәкіртке дұғай-дұғай,
Ұрандап өлеңімен келді былай.
Жас ұрпаққа жар салып жанымен де,
“Кел,балалар,оқылық!”- деді Ыбырай.

2-жүргізуші :

Жас ұрпақ білім алды әр салада,
Алғырлар өнер десе жан сала ма?
“Өнер-білім бар жұрттар“ деген сөзі
Мәңгілік із қалдырды әр санаға.

Әдеби монтаж: Балғын,Тоғжан,Мирас,Аяулым,Кәусар,Гүлфайруз

1-жүргізуші:

Сейтбек Тоқжан мен Лесбек Кәусардың орындауында “Тәуелсіз қазақтың қызымын” әнін тамашалаңыздар.

2-жүргізуші :

Жалғассын бүгінгі күн дәстүр- салтың,
Күндей күліп өмірің болсын жарқын.
Бас иіп ұлы Ыбырай рухына,
Көтерейік бірігіп атақ-даңқын!

Әдеби монтаж:Инабат,Салтанат,Шерхан, Айдана ,Нұрай,Бакдәулет,Спанбек Әсел,

1-жүргізуші:

Ыбырай Алтынсарин жас ұрпақты тәрбиелеуде жаңа ғылымның іргетасын қалады,өзі бас болып,бірнеше жерде кездескен кедергі қарсылыққа қарамастан 1864 жылы мектеп ашты.

Бейнебаян .

2-жүргізуші :

Ұлт мектебінің іргетасын қалаған Ы.Алтынсарин Торғай облысының төрт уезінде- Елек,Қостанай,Торғай,Ырғыз алғаш 2 сыныптық қазақ мектептерін,Омбы қаласында қазақ жастарынан оқытушылар даярлайтын мұғалімдер мектебін ашады.Қазақ жастары арасынан экономика,ауыл шаруашылығы,қолөнер кәсіпшілігі салаларына қажет мамандар даярлайтын училиелер ашуға көп күш жұмсайды.Тіптен Қостанайдан ашылатын ауыл шаруашылық училиесіне өзінің

1-жүргізуші:

Алғаш рет қазақ қыздары үшін Қостанайда, Торғайда, Ақтөбеде мектеп интернаттары ашылған. Алғашқы еңбегі- “Қазақ хрестоматиясы “

Бұл кітап ана тіліміздегі тұңғыш оқулық еді. Хрестоматияға тәрбиелік мәні жоғары, көптеген шағын әңгімелер, өлеңдері мен ауыз әдебиеті үлгілері, аударма шығармаларын енгізген болатын. Оның шығармаларының негізгі тақырыптары- өнер білім, адамгершілік, махаббат, достық, еңбек, мейірімділік, әдептілік, тазалық, табиғат жайлы.

7а сынып қыздарының орындауында қазақ биі

Әдеби монтаж: Балғын, Аят, Ж. Әсел, Сырым, Жахангер

2-жүргізуші :

Енді сіздердің назарларыңызға алғашқы ұстаз, ұлы ағартушы Ы. Алтынсариннің бірнеше әңгімелерінен дайындаған көріністерін ұсынып, бұл әңгімелердің тәрбиелік мәнін терең мағынада түсінуге шақырамыз.

Көрініс. “ Атымтай Жомарт “ Атымтай Жомарт кедей бола тұрып, өзінің еңбегі арқылы байыған адам. Бұл әңгіме оқушыларды еңбекқорлыққа, айналасындағы адамдарға қайырымды болуға, көмектесуге үйретеді.

Күй.” Домбыра ”Орындайтын Ысмайыл Гүлфайруз

1-жүргізуші:

Ы. Алтынсарин 1864 жылы Сырдария облысы (қазіргі Қызылорда облысы) Перовский уезіне қарасты Жаппас руындағы Шолақ деген кісінің Айғаныс атты қызына үйленеді. Айғаныс өзі оқымаған адам болғанмен, Ыбырайдың шығармашылық жұмысына барлық уақытта да жағдай жасап отырды. Ыбырайдың жанұясында көпке дейін бала болмайды, сондықтан ол қазақ арасында жиі кездесетін салт бойынша інісі Оспанның Хамитбек деген баласын алып тәрбиелейді. (Ол алты жасында қайтыс болады)

2-жүргізуші :

Ыбырайдың тұңғыш баласы Абдолла 1880 жылы дүниеге келеді. 1887 жылы Әбдірахман деген екінші ұлы, 1888 жылы Шарипа деген қызы туылды. Балалары Әбдірахман мен Шарипа жас кезінде ауырып қайтыс болады.

Әкесінен жастай қалған Абдолла ұзақ уақыт оқи алмай, шаруашылықпен айналысады.

Нағима Абдоллақызы-Ыбырай Алтынсариннің жалғыз немере қызы. Нағима атасын көрмесе де, 1924 жылы қайтыс болған Айғаныстың көзін көріп өсті.

Ән. Сейдахмет Сырым

1-жүргізуші:

19 ғасырдың екінші жартысында қазақ даласында білім нәрін сеуіп, қараңғылықтың түндігін түрген, ағартушының есімі берілген аудан, ауылдар, оқу орындары, көше есімдері еліміздің түкпір – түкпірінде бар.

Алматы қаласында Ы.Алтынсарин атындағы №159 мектеп-гимназиясы,
Шымкент қаласындағы Ы.Алтынсарин атындағы №65 мектеп-гимназиясы

2-жүргізуші :

Қостанай қаласындағы Ы.Алтынсарин атындағы университет.

1-жүргізуші:

1992 жылы Қостанай қаласындағы Ы.Алтынсарин атындағы балалар мен жасөспірімдерге арналған кітапхана ашылды

2-жүргізуші :

1991 жылдың қазан айында Қостанай қаласында қазақтың ағартушысы, ұлы ұстазы Ы.Алтынсариннің мемориалды мұражайы ашылды. Қазіргі кезде мұражай қорында 11 мың жәдігер сақталып, жылына 30000 адам осыларды көруге келеді. Мұражай жұмысы бірнеше бағытта жүргізіледі. Олар мұражай қорын жабдықтау, есеп жүргізу, жәдігерлерді зерттеу, жабдықтау, тарихи-мәдени мұраны насихаттау, көрме және ғылыми-ағарту жұмысы.

Ән.Сәбит Мұхамеджан

1-жүргізуші:

Сөз мектебіміздің директоры Әбу Қалмұрат мырзаға беріледі.

2-жүргізуші : Біз бүгінгі шарада ұлы ағартушы, тұңғыш қазақтың елінде мектеп ашқан, алғашқы ұстаз Ы.Алтынсариннің өмірі мен шығармашылығымен таныстық.

1-жүргізуші:

Осындай тәрбиелік мәні бар шарамыз арқылы оқушыларды әр істі ойланып, ақылмен жасауға, кішіге қамқор болуға, ата-анасын сыйлап құрмет тұтуға, еңбекқор болуға шақырамыз.

Назарларыңызға рақмет!

Шымкент қаласы
№118 «Көкбұлақ» жалпы орта білім беретін мектебі
коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Ашық сабақ

Тақырыбы: *Ш.Айтматовтың «Алғашқы ұстаз» повесіндегі дәуір шындығы*

Пән мұғалімі: *Қожамұрат Г.Е.*

Сынып: 10 «ә»

Сынып: 10«Ә»	Қатысқан оқушылар саны:	Қатыспағандар: -
Күні: 21.02.2022 ж		
Мұғалім	Қожаамұрат Гүлжанат Есенгелдіқызы	
Бөлім	Аңызбен өрілген көркем сөз	
Сабақтың тақырыбы	Шыңғыс Айтматовтың «Алғашқы ұстаз» повесіндегі дәуір шындығы.	
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаттары	10.2.2.1 шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысын айқындау;	
Сабақ мақсаты	Оқушылардың барлығы: Көркем шығармалардан алған үзінділерді ғаламдық тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырады. Оқушылардың көпшілігі: Шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланысына тоқталады. Оқушылардың кейбіреуі: Шығармадағы ұлттық құндылықтардың әлемдік тақырыптармен үндестігін ашады.	
Құндылықтарды игеру	«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы 1. Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; 2. Тіл мен мәдениет; 3. Туған жерге, Отанға деген сүйіспеншілік; 4. Өмір бойы білім алу; 5. Ынтымақ пен татулық, достық пен бірлік; 6. Тарихтың, мәдениет пен тілдің біртұтастығы; 6. Елжандылық, толеранттық, ұлтжандылық тәрбие. Аталған құндылықтарды сабақ барысында оқушылармен топтаса және жеке отырып жұмыс жасаулары, сын тұрғысынан ойлай білу, өзіндік көзқарасын дәлелдей алу дағдылары негізінде жүзеге асады.	
Пәнаралық байланыс	Тарих, қазақ тілі	
АКТ-ны қолдану дағдылары	Қима қағаздар, слайд, оқулық, видео ролик	
Бағалау критерийлері	Көркем шығармадан алған үзіндіден әлемдік тақырыптағы өзекті мәселелермен байланыстырады. Шығармадағы авторлық идеяның өмір шындығымен байланыстыра алады.	
Тілдік мақсаттар	Оқушылар орындай алады: Шығармадағы авторлық идеяны өмір шындығымен байланыстыра алады.	
Жоспарланған уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер	Ресурс
Сабақтың басы 1 мин.	Ұйымдастыру кезеңі. Оқушылармен амандасу. Түгелдеу. Оқу құралдарын тексеру. Сынып тазалығын қадағалау.	Слайд
Сабақтың ортасы Білу Түсіну Қолдану	Үй жұмысын тексеру. «Попкорн» әдісі қай қатар дайын шығып қорғайды. 1 – Дүйсен тобы «Менің алғашқы ұстазым» эссе жазу. 2- Алтынай тобы Слайд қорғау (Қазіргі ұстаздар мен шығармадағы ұстаздарды салыстырады.) 3–Ата –аналар тобы Қойылым қою (Повесть желісі бойынша) ҚБ «Мига шабуыл» әдісі	Дәптер, Слайд көрініс

(мағынаны тану) Талдау Жинақтау	1. Ш. Айтматов қай жылы, қай жерде дүниеге келді? ҚБ 2. Повесть неліктен «Алғашқы ұстаз» деп аталған? 3. Дүйсенге басқа ауыл адамдары неге тісін батыра алмады? Себебі не деп ойлайсыңдар? Алтынайдың өз ойын алғаш рет батыл жүзеге асыруы оның болашағына қалай әсер етті? Алтынай бейнесін өздерін оқыған қай шығармадағы кейіпкермен салыстырар едіңдер? Шығармадағы негізгі кейіпкерлерден басқа жанама кейіпкерлерді ата. ҚБ Дескриптор: 1. Повестің «Алғашқы ұстаз» деп аталғанына түсінік береді. 2. Повестегі көтерілген мәселелерге тоқталады. «Бес сөйлем» әдісі Шығарманың оқиға желісіне негізделген композициялық құрылысымен сызба арқылы түсіндіріңдер.	«Муга шабуыл» әдісі (Ауызша пысықтау)
Қолдану Бағалау	Үй тапсырмасымен жаңа сабақты байланыстыру үшін видео ролик көрсетемін. Ш. Айтматовтың қазақ әдебиетіне қосқан үлесі жайлы мәлімет беремін. Ш. Айтматов туралы видео ролик көрсетемін. Қазақтың қайраткер ақыны Мұхтар Шахановпен достығы туралы. Сол достықтың нәтижесінде «Құз басындағы аңшының зары» атты шығарманың бар. Ш. Айтматовтың қазақ әдебиетіне қосқан үлесі зор. Мысалы: «Аспалы көпір», «Алғашқы ұстаз», «Жәмила», «Ана – Жер – Ана», «Қош бол, Гүлсары», «Ақ кеме» әңгімелер мен повестер жинағы бар. Т.б Шыңғыс Айтматовтың «Алғашқы ұстаз» повесіндегі автор идеясын өмір шындығымен байланысы туралы қорытындылаймын. Жазушының бұл повесінің идеясы: ұстазға құрмет көрсету, академик Алтынайдың алғашқы ұстазы Дүйсенге деген ризашылығын үлгі ету. Бүгінгі өмірмен байланысы: еліміздегі мұғалім мәртебесі туралы заң қабылданып, мұғалімдерге деген құрметтің күшеюі-осы повестің идеясымен ұштасады. Мағжан Жұмабаевтың «Алты алаштың баласы бас қосса – ең қадірлі орын мұғалімдікі деген сөзі де осы повестің идеясын	«Бес сөйлем» әдісі (Ауызша пысықтау) Видео ролик Видео ролик Слайд

аша түскендей. Ақын да, дана да өзінің алғашқы ұстазына мәңгілік қарыздар екенін айтқысы келеді. Жас ұрпақты ұстазға құрметпен қарауға шақырады.
Бейне роликті тысықтау.

III. Айтматовтың қазақ жазушыларымен достығы нәтижесінде қандай туындылар дүниеге келді?
Жазушы шығармалары әлемнің қанша тілдеріне аударылды?

«Айтарым бар ...» әдісі

Өзің ойлан, өзің ізден, өзің шеш...

3 топта тапсырмаларын өмір шындығымен байланыстыра отырып орындайды.

1-Дүйсен тобы

Ұлттық құндылықтарды топтастырыңыз.

ҚБ

2 –Алтынай тобы

«Кейіпкерлерге хат жазу»

ҚБ

Критерий: тақырыпқа қатысты талдау жасайды, түйінін жинақтайды.

3 - Ата –аналар тобы Дүйсен мен Алтынайға мінездеме беріп, қандай қасиеттері ұнағанын жайлы тілге тиек етеді.

Дескриптор:

1. Повестегі кейіпкерлер туралы толық біледі.
2. Повестегі көтерілген мәселелерге тоқталады.

Сергіту сәті «Ұстаз» сөзінің әр әрпінен басталатын, қазіргі заманмен байланыстырып сөйлемдер айтады.

Ұ –Ұстаз - ұлы есім.

С-Сабырлы, сыйлы мұғалім.

Т-Төзімділік ұстазға тән асыл қасиет.

А –Адамның адамшылығы-жақсы ұстаз.

З- заман талабына сай шәкірт тәрбиелеу.

«Бір тезис, үш дәлел» әдісі

1- Дүйсен тобы

Тезис	1 –дәлел	2-дәлел	3-дәлел
Алтынай неге ұстазымен кездеспеді?			

Дескриптор: Кестені бір тезис, үш дәлелмен толтыр.

Повестегі тәрбиелік ойды анықтаңыз.

2-Алтынай тобы Повестегі қозғалған мәселені, қазіргі заман білімімен салыстырыңыз.

3- Ата –аналар тобы. «Адамзаттың Айтматовы» дегенді талдай отырып кластер құрастырады.

Дескриптор:

III. Айтматов туралы біледі.

2. Оның шығармаларымен танысады, әлем әдебиетіндегі III.

Айтматовтың алар орнына оқушылар көз жеткізеді.

« Айтарым бар» әдісі

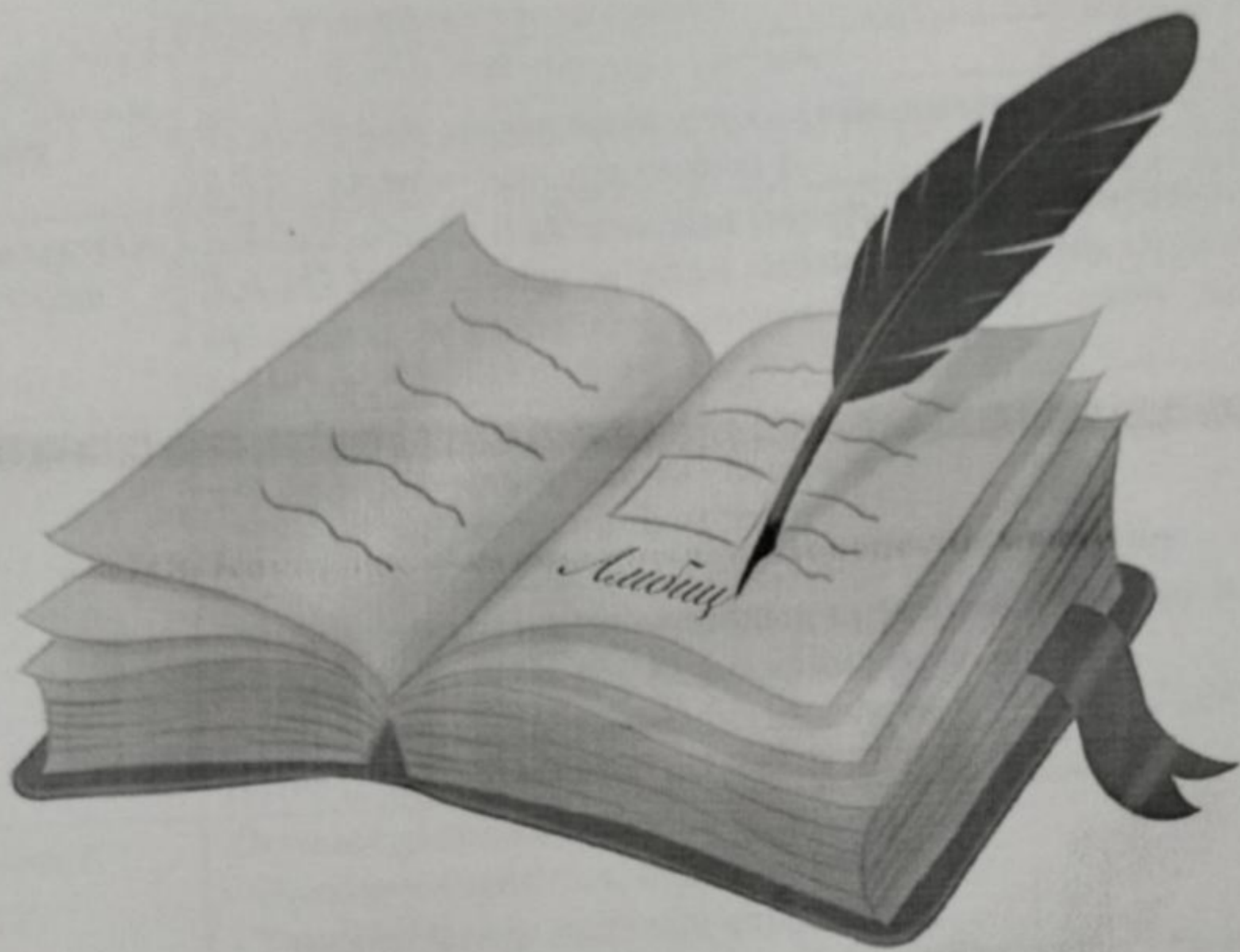
Сергіту сәті

« Бір тезис, үш дәлел» әдісі

Слайд

	3. Қазақ-қырғыз әдебиетінің достық байланысы.											
Бағалау	<table><tr><td colspan="2">Топ басшысы топ мүшелерін бағалайды</td></tr><tr><td>Тапсырма түрлері</td><td>Ұпайы</td></tr><tr><td>«Менің алғашқы ұстазым» эссе жазу.</td><td></td></tr><tr><td>Ұлттық құндылықтарды топтастырыңыз.</td><td></td></tr><tr><td>« Бір тезис, үш дәлел» әдісі</td><td></td></tr></table>	Топ басшысы топ мүшелерін бағалайды		Тапсырма түрлері	Ұпайы	«Менің алғашқы ұстазым» эссе жазу.		Ұлттық құндылықтарды топтастырыңыз.		« Бір тезис, үш дәлел» әдісі		Слайд 1-5 ұпай қою
Топ басшысы топ мүшелерін бағалайды												
Тапсырма түрлері	Ұпайы											
«Менің алғашқы ұстазым» эссе жазу.												
Ұлттық құндылықтарды топтастырыңыз.												
« Бір тезис, үш дәлел» әдісі												
Сабақтың соңы	Кері байланыс .«Желпуіш» әдісі Саймон Браунхилл бойынша Идеяларды жинақтау, жазбаша кері байланыс береді. Идеялар талқыланады, жинақталады. А -4 түрлі түсті параққа желпуіш жасалынып әрбір бөлігіне кезекпен идеялар жазылады, кейін талқыланады.(Келесі сабақта) Үй тапсырмасы: 1- Дүйсен тобы Болашақтағы өздеріне хат жазады. 2- Алтынай тобы Ш.Айтматовтың тағы қандай повестері бар екені туралы біліп, біреуін оқып келу. Білімін толықтырады, ізденеді. 3- Ата –аналар тобы Повестегі тәрбиелік ойды анықтаңыз. 4- «Ұстазым» әні хор	Слайд										

«№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі»

Ашық сабақ

Тақырыбы: Марат Қабанбай «Бауыр» әңгімесі

Сыныбы: 5 «Ә»

Пән мұғалімі: Тастанбек П.К.

Сабақ жоспары

САБАҚ: 1

Мектеп: 118 Көкбұлақ жоббм

Күні: 25.02.22ж

Мұғалімнің аты-жөні: Тастанбек П.К.

Сынып: 5 «Ә»

Қатысқан оқушылар саны:

Қатыспағандар оқушылар саны:

Бөлім атауы	Адамгершілік - асыл қасиет
Сабақтың тақырыбы	Марат Қабанбай «Бауыр» әңгімесі
Оқу бағдарламасына сілтеме	Т/Ж2.Әдеби шығарманың тұжырымдамасы; А/И3. Көркем шығарманың тілі.
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаттары	5.Т/Ж2. Әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау; 5.А/И3.Шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау.
Сабақтың мақсаттары	- Әңгімені түсініп оқу; - Тақырыбы мен идеясын анықтау; - Қазіргі өмірмен байланыстыру; - Әңгімеде кездесетін әдет-ғұрып туралы ой бөлісу. - Шығарманың композициялық құрылысына талдау жасау; - Шығарманың жанрына анықтама беру; - Шығармадағы көркемдегіш құралдар мен тұрақты тіркестерді, мақал-мәтелдерді табу.
Бағалау критерийлері	<i>Оқушылардың көпшілігі:</i> - Әңгімені түсініп оқиды; - Тақырыбы мен идеясын анықтайды; - Шығармада кездесетін әдет-ғұрыпты тауып, ой бөліседі. - Шығарманың композициялық құрылысына талдау жасай алады. - Шығарма жанрына анықтама береді; - Тұрақты тіркестер мен мақал-мәтелдерді тауып, мағынасын ашады. <i>Оқушылардың кейбіреуі:</i> - Қазіргі өмірмен байланыстыра алады; - Топтық жұмысқа белсенді қатысады. - Көркемдегіш құралдарды таба алады.
Құндылықтарды дарыту	✚ Құрметтеу: оқушылардың топтық және өз бетімен жұмыс жасау дағдыларын жетілдіре отырып, бір-біріне құрметпен қарауға шақыру; ✚ Тәрбие: Отбасы мүшелерін құрметтеу, бауырдың орнын білу, отбасы қадірін түсіну, бауырмалдылық қасиетін дәріптеу.
Пәнаралық байланыс	Тарих, қазақ тілі, өзін-өзі тану
АКТ қолдану дағдылары	Осы сабақ барысында оқушылар интербелсенді тақтадамен жұмыс жасайды, слайд арқылы тақырыпқа қатысты көрнекі құралдарды пайдаланады.

Жоспар

Жоспарланатын уақыт	Жоспар бойынша орындалуы тиіс іс-әрекеттер	Дереккөздер
---------------------	--	-------------

Сабақтың басы
5 минут

Сәлемдесу. Оқушыларды түгендеу. Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру.

Шаттық шеңбері. Оқушылар шеңберге тұрып бір-біріне жақсы тілектер айтып, көңіл-күйлерін көтеруге әрекет етеді.

Слайд № 1

Топқа бөлу. Оқушылар тақырыпқа қатысты мақал-мәтелдер арқылы топқа бөлінеді.

1-топ.

*Ағайының бай болса,
Асағаның май болар.*

2-топ.

*Алыстағы ағайыннан,
Алдыңдағы көрші артық.*

3-топ.

Ағайын бірде араз, бірде тату.

Сабақтың тақырыбын болжату. Ой қозғау.

- Бауыр деген кім?

Жауап: Бір әкеден туған және жақын туысқан адамдар **бауыр** деп аталады. Бір әкеден туған ағайын адамдарды **туған бауыр**, ал әкелері ағалы-інілі болса **төте бауыр** дейді.

- Бауыр мен достың айырмашылығы қандай?

Жауап: Ағайын-бауырларда бірге тумак — бар да, бірге жүрмек жоқ. Достарда бірге тумак жоқ та, бірге жүрмек — бар. Сондықтан, кейде жақын достарың бауырдың орнын басады.

- «Ағасы бардың жағасы бар,

Інісі бардың тынысы бар» деген мақалды қалай түсінесіңдер?

- Бауырларыңмен қарым-қатынастарың қандай?

Мұғалімнің жауабы:

Бауыр деген — досың,

Бауыр деген — сүйенішің,

Бауыр деген — ақылшың,

Бауыр деген — қорғанышың,

Бауыр деген — сыбайласың,

Бауыр деген — ағайының,

Бауыр деген — өміріңнің бір бөлігі.

Оқушылар бауырдың дос, сүйеніш, ақылшы, қорғаныш, сыбайлас, ағайын, өмірдің бір бөлігі екеніне дәлел келтіре отырып, өз өмірімен байланыстырып жауап береді.

Сабақтың тақырыбы, мақсаттары, ЖК таныстырылады.

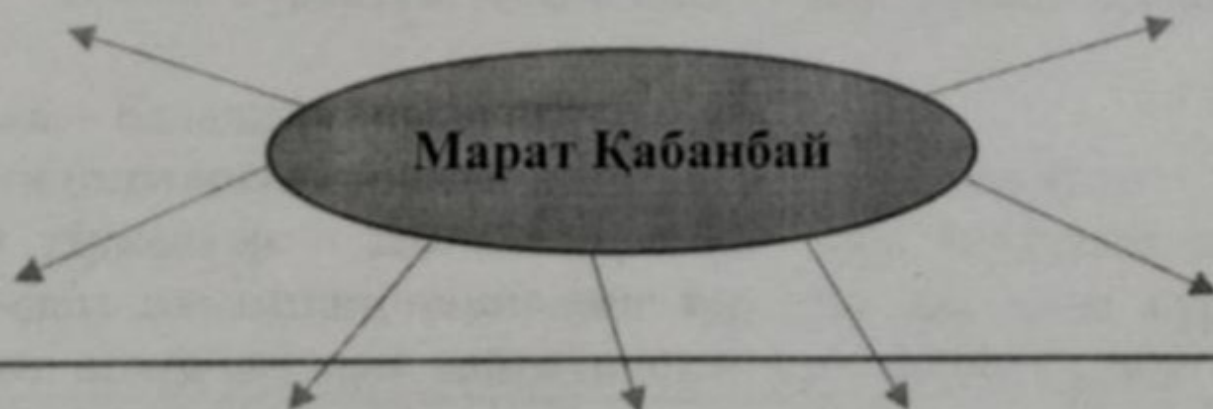
Оқушыларға Марат Қабанбаевтың өмірі мен шығармашылығы туралы қысқаша мәлімет беріледі. Әр топ өздеріне берілген мәліметті сараптай отырып, автордың өмірі мен шығармалары бойынша тақтаға кластер жасайды.

Слайд № 2

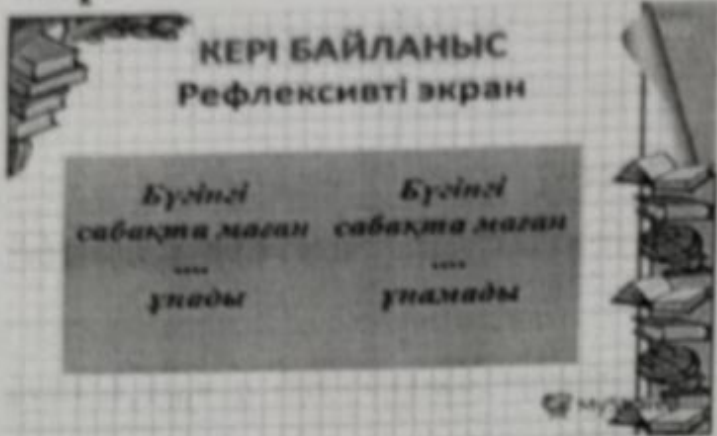
Слайд № 3

Слайд № 4,5

5 минут

Сабақтың ортасы 20 минут	1-тапсырма. Топтық жұмыс. «Джиксо» стратегиясы бойынша әңгіме мазмұнымен танысып, тақырыбы мен идеясын анықтау, әңгімеде кездесетін әдет-ғұрып туралы ой бөлісу. Тақырыбы - белгілі бір дәуірдегі қоғамдық шындық, автор ойының қазығы, шығарманың іргетасы. Бұл әңгіменің басты тақырыбы соғыс зардабынан жапа шеккен жетімдер тағдыры туралы. Идеясы - бұл тақырып арқылы шындық өмір көріністерін суреттегенде, оны өз көзқарасы өз дүниетанымы тұрғысынан бейнелейді. Өз мақсат-мүддесін, арманын білдіреді. Бұл шығармада жетім балалар тағдырына деген аяушылық сезімді оятады. Бағалау критерийлері: 1. Әңгімені түсініп оқиды; 2. Тақырыбы мен идеясын анықтайды; 3. Қазіргі өмірмен байланыстыра алады; 4. Шығармада кездесетін әдет-ғұрыпты тауып, ой бөліседі. 5. Топтық жұмысқа белсенді қатысады. Топтар жетістік критерийлері арқылы бағаланады.	Слайд № 6
5 минут	2-тапсырма. С. «Аялдама» әдісі. Шығарманың композициялық құрылысына талдау жасау. 1-аялдама. Оқиғаның басталуы – Манаптың балалар үйіне келуі. 2-аялдама. Оқиғаның дамуы – Манап пен Қалидың кездесуі. 3-аялдама. Оқиғадағы шиеленіс – бауырлар арасындағы салқындық. Манаптың ішкі жан күйзелісі. 4-аялдама. Шарықтау шегі - Қалидың әңгімесі, жаттығуға асығуы. 5-аялдама. Оқиғаның шешімі – көңілі алабұртқан Манаптың кейін қайтуы. Бағалау критерийлері: Аялдама бойынша әңгіменің композициялық құрылысына талдау жасай алады. Оқушылар жетістік критерийлері арқылы бағаланады.	Слайд № 7
7 минут	3-тапсырма. Жеке жұмыс. Шығарманың жанрына анықтама беру. Шығармадағы көркемдегіш құралдар мен тұрақты тіркестерді, мақал-мәтелдерді табу. Әңгіме – көлемі шағын, әдемі дүние, оқушысын тез тапқыш, өткір, икемді, шұғыл үн қосқыш жанр. Тенеу – табаны күректей, сойталдай, Икар құсап, арғымақ аттай. Гипербола – Балалар үйінің тарихы көл көсір. Метонимия (алмастыру) – тәй-тәй басып кірген жас қыз. Тұрақты тіркестер – табаны күректей, шер тарқатып, қой аузынан шөп алмайтын, ешкімнен қарызға жауырын сұрай қоймайтын, өлара сәт, шәй қайнатымдай, сүт пісірім бұрын.	Слайд № 8

	Мақал-мәтел – «Жетім – қозы тас бауыр». Бағалау критерийлері: 1. Шығарма жанрына анықтама береді; 2. Теңеу, гипербола, метонимияны таба алады; 3. Тұрақты тіркестер мен мақал-мәтелдерді тауып, мағынасын ашады. Оқушылар жетістік критерийлері арқылы бағаланады.	
Сабақтың соңы 3 минут	Кері байланыс. Үй тапсырмасы. «Бауыр» әңгімесін толық оқып келу.	Слайд № 9

Қосымша ақпарат

Қосымша ақпарат		
Дифференциация – Сіз оқушыларға көбірек қолдау көрсету үшін не істейсіз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай тапсырма беруді көздеп отырсыз?	Бағалау – Оқушылардың ақпаратты қаншалықты меңгергенін қалай тексересіз?	Пәнаралық байланыс Қауіпсіздік ережелері АКТ-мен байланыс Құндылықтармен байланыс (тәрбиелік элемент)
Ойлану Сабақ мақсаттары/оқу мақсаттары жүзеге асырымды болды ма? Бүгін оқушылар нені үйренді? Сыныптағы оқу атмосферасы қандай болды? Дифференциацияны жүзеге асыру қолымнан келді ме? Мен жоспарланған уақытымды ұстандым ба? Мен жоспарыма қандай өзгерістер енгіздім және неліктен?	Төменде берілген бөлімді осы сабақ туралы ойларыңызды жазу үшін пайдаланыңыз. Сол жақ бағанда берілген сабағыңызға қатысты ең маңызды сұрақтарға жауап беріңіз.	
Жалпы баға Сәтті өткен екі нәрсені атап көрсетіңіз (сабақ беру және оқытуға қатысты)? 1: 2: Қандай екі нәрсе сабақтың одан да жақсы өтуіне ықпалын тигізеді (сабақ беру және оқытуға қатысты)? 1: 2: Осы сабақ барысында сынып немесе жеке оқушылар туралы менің келесі сабағыма дайындалу үшін қажет болуы мүмкін қандай ақпарат алдым?		

Топқа бөлу. Оқушылар тақырыпқа қатысты мақал-мәтелдер арқылы топқа бөлінеді.

1-топ.

*Ағайының бай болса,
Асағаның май болар.*

2-топ.

*Алыстағы ағайыннан,
Алдыңдағы көрші артық.*

3-топ.

Ағайын бірде араз, бірде тату.

4-топ.

*Атың жақсы болса — қанатың,
Ағайын жақсы болса — санатың.*

1-топ.

Марат Қабанбай – балалар жазушысы, публицист. Ол 1948 жылы 22 наурызда Зайсан ауданы, Шығыс Қазақстан облысы, Зайсан ауданындағы Қараүңгір ауылында дүниеге келген. Орта мектепті бітіргеннен кейін құрылыста бір жылдай жұмыс істеп, содан соң аудандық газетке жұмысқа орналасқан. 1975 жылы ҚазМУ-дің журналистика факультетін бітірген. С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітіргеннен кейін «Лениншіл жас» газетінде, «Жалын» баспасында, Қазақ ССР баспа, полиграфия және кітап саудасы істері жөніндегі мемлекеттік комитетте қызмет істеді. 1966-1968 жылдары аудандық «Достық» газетінде корректор, әдеби қызметкер, бөлім меңгерушісі, 1987-1994 жылдары шығармашылық жұмыста, 1995-1997 жылдары «Ана тілі» газеті редакторының орынбасары, 1999 жылдан өмірінің соңына дейін «Солдат» газетінің бас редакторы болды.

Әр жылдары балалар мен жасөспірімдерге арналған шығармалардың республикалық жабық бәйгесінде жүлделі орындарды жеңіп алған. Жазушы Марат Қабанбаев бірнеше кітаптың авторы. Солардың ішінде сәтті шыққан туындыларының бірі — «Айшылық алыс жол» атты романы.

2-топ.

Мараттың өзінің талантты, қалыптасқан қаламгер екенін дәлелдеген шығармасы «Пысық болдым, мінеки» повесі. Бұл бүгінгі балалар өмірін бейнелеген повесть. Басты кейіпкері — Досан деген ойлы оқушы, зерделі жеткіншек. Әсіресе оның туған жердің әр түйір топырағынан қасиет іздеп, әр тал шөбіне үніле жүруін, Аққұм суының шипалық қасиетін ашуын азаматтық десек де жарасады. Повесть балалар өмірін, балалар арасындағы қақтығыстарды суреттесе де, мұндағы негізгі өзекті мәселе — туған жерге деген махаббат. Негізгі тақырыбы — Досанның жеріне, еліне деген ыстық сезімі. Повесть аяқталғанда аппақ топырағы бар, шаңды, шөлді, шипалы суы бар Аққұм ауылын қимайсың. Жігіттерді жігерлі, қыздарды қызыл шырайлы еткен туған жердің қадірін біле түсесің.

3-топ.

Шығармаларының дені балалар мен жасөспірімдерге арналған. Негізгі тақырыбы: заман келбеті, жастардың өмір-тіршілігі; идеясы: адамды сүйю. «Бақбақ басы толған күн» (1975), «Арыстан, мен, виоленчель және қасапхана» (1977), «Жиһанкез Тити» (1982), «Пысық болдым, мінеки» (1983), «Қала мен қыз бала» (1984), «Қазақ, қайда барасың?» (1995), «Сурет салғым келмейді» (1995) атты повестер мен әңгімелер топтамалары, «Көркем дәм» (1977), «Айшылық алыс жол» (1987) романдары жарық көрді. Шығармалары орыс тілінде «Арыстан, я, виоленчель» (1980, М.), «Вот он я — бывалый» (1986, М.), «Горький вкус» (1989), «Эхо» (1991) деген атпен басылып шықты. Жекелеген туындылары украин, молдован, латын, неміс тілдеріне аударылған.

Топқа бөлу. Оқушылар тақырыпқа қатысты мақал-мәтелдер арқылы топқа бөлінеді.

1-топ.

*Ағайының бай болса,
Асағаның май болар.*

2-топ.

*Алыстағы ағайыннан,
Алдыңдағы көрші артық.*

3-топ.

Ағайын бірде араз, бірде тату.

4-топ.

*Атың жақсы болса — қанатың,
Ағайын жақсы болса — санатың.*

1-топ.

Марат Қабанбай – балалар жазушысы, публицист. Ол 1948 жылы 22 наурызда Зайсан ауданы, Шығыс Қазақстан облысы, Зайсан ауданындағы Қараүңгір ауылында дүниеге келген. Орта мектепті бітіргеннен кейін құрылыста бір жылдай жұмыс істеп, содан соң аудандық газетке жұмысқа орналасқан. 1975 жылы ҚазМУ-дің журналистика факультетін бітірген. С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітіргеннен кейін «Лениншіл жас» газетінде, «Жалын» баспасында, Қазақ ССР баспа, полиграфия және кітап саудасы істері жөніндегі мемлекеттік комитетте қызмет істеді. 1966-1968 жылдары аудандық «Достық» газетінде корректор, әдеби қызметкер, бөлім меңгерушісі, 1987-1994 жылдары шығармашылық жұмыста, 1995-1997 жылдары «Ана тілі» газеті редакторының орынбасары, 1999 жылдан өмірінің соңына дейін «Солдат» газетінің бас редакторы болды.

Әр жылдары балалар мен жасөспірімдерге арналған шығармалардың республикалық жабық бәйгесінде жүлделі орындарды жеңіп алған. Жазушы Марат Қабанбаев бірнеше кітаптың авторы. Солардың ішінде сәтті шыққан туындыларының бірі — «Айшылық алыс жол» атты романы.

2-топ.

Мараттың өзінің талантты, қалыптасқан қаламгер екенін дәлелдеген шығармасы «Пысық болдым, мінеки» повесі. Бұл бүгінгі балалар өмірін бейнелеген повесть. Басты кейіпкері — Досан деген ойлы оқушы, зерделі жеткіншек. Әсіресе оның туған жердің әр түйір топырағынан қасиет іздеп, әр тал шөбіне үніле жүруін, Аққұм суының шипалық қасиетін ашуын азаматтық десек де жарасады. Повесть балалар өмірін, балалар арасындағы қақтығыстарды суреттесе де, мұндағы негізгі өзекті мәселе — туған жерге деген махаббат. Негізгі тақырыбы — Досанның жеріне, еліне деген ыстық сезімі. Повесть аяқталғанда аппақ топырағы бар, шаңды, шөлді, шипалы суы бар Аққұм ауылын қимайсың. Жігіттерді жігерлі, қыздарды қызыл шырайлы еткен туған жердің қадірін біле түсесің.

3-топ.

Шығармаларының дені балалар мен жасөспірімдерге арналған. Негізгі тақырыбы: заман келбеті, жастардың өмір-тіршілігі; идеясы: адамды сүю. «Бақбақ басы толған күн» (1975), «Арыстан, мен, виоленчель және қасапхана» (1977), «Жиһанкез Тити» (1982), «Пысық болдым, мінеки» (1983), «Қала мен қыз бала» (1984), «Қазақ, қайда барасың?» (1995), «Сурет салғым келмейді» (1995) атты повестер мен әңгімелер топтамалары, «Көркем дәм» (1977), «Айшылық алыс жол» (1987) романдары жарық көрді. Шығармалары орыс тілінде «Арыстан, я, виоленчель» (1980, М.), «Вот он я — бывалый» (1986, М.), «Горький вкус» (1989), «Эхо» (1991) деген атпен басылып шықты. Жекелеген туындылары украин, молдован, латын, неміс тілдеріне аударылған.

4-топ.

Жалпы Марат, дүниеге бала көзімен қарай білетін, сезіне білетін жазушы. Оның балаларға арналған шығармалары «Бақбақ басы толған күн», «Арыстан, мен, виолончель және қасапхана» повестері. «Бақбақ басы толған күн» повесінің бас кейіпкері — оқушы Заманбек. Өзі ақын, өзі өлең жазады. Мінезі де қызық, ойлағаны да күлкілі. Мұны повестегі он үш жасар баланың қызық қылығы мен қиял қуа жасаған іс-әрекетінен, көреміз. Мысалы, әкесінің томырық мінезін ұнатпауы жайында : «Жуықта Пионер газетіне «Мектебім» атты өлеңім жарияланғанда бетіме ежірейіп қарап отырып, «Ой-ит!»-деген. Басымнан да сипамады. Көкем сондай адам. Тентектік жасасам бишікпен тартып жіберуден тайынбайды, өлеңім шықса мәнерлеп тұрып ит дейді. Бала әкесі Сауытбекті мейірімнен тысқары, суық жан деп есептейді. Оның пікірі әділетті ме, мұны шығарманы оқи отырып оқырман өзі саралайды.

М.Қабанбаевтың бұл шығармалары «Философиялық ойларымен» ерекшеленеді, сонымен қымбат та. Өзгеге ұқсамауға тырысушылық, өмір шындығын өзінше бейнелеуге, соны соқпақ салуға құштарлық Маратқа, оның творчествосына ғана тән қасиет.

Көркемдегіш құралдар

Теңеу - затты, нәрсені, құбылысты немесе заттың, нәрсенің, құбылыстың белгісін, қасиетін, сапасын көрсететін көркемдік ұғым. Теңеу -дай, -дей, -тай, -тей, -дайын, -дейін, -тайын, -тейін, -ша, -ше жұрнақтары жалғану арқылы жасалады. Мысалы: Асқар таудай, дардай.

Әсірелеу, гипербола (грек, hyperbole - күшейту) - әдебиеттегі көркемдеу тәсілдерінің бірі, әр түрлі құбылыстарды немесе белгілі бір нәрсені шамадан тыс асыра суреттеу тәсілі. Мысалы, «Аққан жасы сел болған, Етегі толып, көл болған...»

Алмастыру (метонимия) деп бір-бірімен өзара, іштен байланысты екі құбылыстың, бұйымның, нәрсенің атын бірінің орнына бірін ауыстырып қойып жұмсауды айтамыз. Бұл орайда Абай алмастырудың сан қилы, алуан түрлі үлгілерін тауып, шеберлікпен пайдаланған.

Мыс.

«Күшік асырап, ит еттім,
Ол балтырымды қанатты.
«Біреуге мылтық үйреттім,
Ол мерген болды, мені атты».

«№118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебі»

Тақырыбы: «Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ»
(апталықтың жабылу салтанаты)

Жауаптылар: Тастанбек П.
Шорман Г.
Қожамұрат Г.
Тангышбаева С.
Одаманова Г.

Такырыбы: «Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ»

Максаты: қазақ халқының әлеуметтік, саяси, мәдени, тарихи өмірінде орны айрықша зор тұлға-Ахмет Байтұрсынұлының халықтық тәлім-тәрбиелік ойларының негізінде оқушылар бойына адамгершілік, ұлтжандылық, отансүйгіштік қасиеттерді дарыту; ақын, қоғам қайраткері, педагог-ұстаздың құнды мұраларын дәріптеп, жас ұрпақты ұлттық рухта тәрбиелеу.

1-жүргізуші: Қайырлы күн! Ана тілін ардақ тұтар тіл жанашырлары!

2- жүргізуші: Армысыздар, өрлі де, асқақ рухты тәуелсіз елдің жас ұландары!

1- жүргізуші: Авторы: Мұзафар Әлімбаев

Ана! - десем ана тілі ойға оралар.

Баладай қуанарсың тойға барар.

Тыңдасаң көне аңыздан көркем нақыл

Олжам да қанжығама байлап алар.

Тере білсек бір -бір ауыз қара өлең,

Неше миллион інжу-маржан шамамен?!

Қанша гүлден -қазақ тілі бақшасы,

Қандай дана өлшер қандай бағамен?!

«Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ» атты қазақ тілі мен әдебиеті апталығының жабылу салтанатына қош келдіңіздер!

Биыл қазақ тілі мен әдебиеті онкүндігі А.Байтұрсыновтың 150 жылдық мерейтойымен қатар келіп отыр. Ахмет Байтұрсынұлының ұлылығы ұлт үшін ұлық істерді бастауымен, алғаш қазақ әліпбиін жасап, қазақ сөз өнерінің теориясын туғызғанымен, тіл ғылымының маңызын терең түсініп, бағалап, тілдік терминдерді ұлттық санаға лайықтап жасауымен байланысты.

Жүргізуші:

Сүйемін туған тілді – анам тілін,

Бесікте жатқанымда-ақ берген білім

Шыр етіп жерге түскен минутымнен

Құлағыма сіңірген таныс үнім.

Сол тілмен шешем мені әлдилеген,

Еркелеткен, «құлыным», «жаным» деген

Сол тілменен бірінші білгізілген:

«Ана» деген сүйгендік сөз һәм менен,- деп Сұлтанмахмұт

Торайғыров жырлағандай, қазақ халқы тілін, тарихын еш ұмытпаған.

Құлақтан кіріп бойды алар,

Әсем ән мен тәтті күй.

Көңілге түрлі ой салар,

Әнді сүйсең, менше сүй,-деп Абай атамыз айтқандай әсем әнге де кезек келді. 7 «ә» сынып оқушысы Мұхтар Айсудың орындауында әсем әнге кезек береміз.

Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы,

Қиыннан қиыстырар ер данасы.

Тілге жеңіл, жүрекке жылы тиіп,

Теп-тегіс, жұмыр келсін айналасы- дей келе, ақын өлеңін жатқа оқитын оқушыларымызға сөз берейік. 7 ә сынып оқушысы Сапарбек Қарақат өлең.

Жүргізуші:

Күй. Әлімбаев Ғани

Жүргізуші:

Жүздерінен мейірімді нұр тамар ,

Алдарында жауқазындай құлпырған .

Біз бақытты балғын шақты балалар

– деп кезекті 6 а сынып оқушыларының орындауында қазақтың ұлттық биі «Қара жорға» биіне береміз. Қарсы алыңыздар !

Жүргізуші: «Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ» атты қазақ тілі мен әдебиеті апталығына арналған іс- шарамыз түрлі сайыстармен өткізілді. Сайыс болғандықтан жеңіс пен жеңіліс қатар жүретіні бізге мәлім. Сол сайыстарда жақсы өнері мен тілге деген құрметімен алға ұмтылып жеңіске жеткен оқушыларымызды марапаттап өтсек. Ол үшін ортаға №118 Көкбұлақ жалпы орта білім беретін мектебінің директоры **Әбу Қалмұрат** ағайға сөз кезегін береміз.

21.02 – 03.03 аралығынада 5 – 11 сыныптар арасында «Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ» атты қазақ тілі мен әдебиеті апталығында ерекше көзге түскені үшін Ахмет рөлін сомдаған 10 – сынып оқушысы **Мергенбай Санжар Мұратұлы** марапатталады.

«Әдебиет – менің көзіммен» айдары бойынша көзге түскен суретшілеріміз 7 ә сынып оқушысы **Серікбай Мадияр** және 6 ә сынып оқушысы **Өскенбай Дидар** марапатталады.

Қазақ ақындарының өлеңдерін мәнерлеп оқу сайсында ерекше көзге түскен және I орынға ие болған 7 ә сынып оқушысы **Сапарбек Қарақат**.

Осы сайыста II орын иеленген 7а сынып оқушысы **Мырзақасым Инабат** пен 8 а сынып оқушысы **Тұрлыбекқызы Алина** марапатталады.

III орын иеленген 7а сынып оқушысы **Төлепберген Балғын**, 9ә сынып оқушысы **Меккенбек Меруерт** және 5а сынып оқушысы **Қаныбек Бакберген** марапатталады. Сондай – ақ 5а сынып оқушысы **Смантай Мереке** және 7а сынып оқушысы **Ысмайыл Гүлфайруз** номинация иеленді.

Осы апталық барысында 5ә сынып оқушылары және 6а сыныптың биші қыздарына марапат ұсынамыз.

«Алғашқы ұстаз, алғашқы дана бабам» атты тәрбие сағатын жақсы өткізгені үшін 7а сынып оқушыларын марапаттаймыз.

«Ахмет Байтұрсынұлына – 150 жыл» атты тәрбие сағатын жақсы өткізгені үшін 5а сынып оқушыларын марапаттаймыз.

«Ұлт ұстазы – Ахмет» атты сайыс сабаққа қатысқаны үшін екі топ та марапатталады.

Дауға салса алмастай қиған, сезімге салса қырандай қалқыған, ойға салса қорғасындай балқыған, өмірдің кез келген орайында әрі қару, әрі қалқан болған, әрі байырғы, әрі мәңгі жас, отты да ойнақы Ана тілінен артық қазақ үшін бұ дүниеде қымбат не бар екен?! Ғасырлар бойы қазақтың ұлт ретіндегі мәдени тұтастығына ең негізгі ұйытқы болған – оның ғажайып тілі,-деп Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев айтып өткендей, ғажайып тілімізді әрқашан қадірлей, қастерлей білейік ағайын! Бүгінгі апталығымыздың қорытынды кеші осымен тәмам, көңіл қойып тыңдағандарыңызға рахмет, сау болыңыздар!

«Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ» атты қазақ тілі мен әдебиеті бірлестігінің онкүндік Е С Е Б І.

Максаты: Жаңа техникалық әдіс – тәсілдерді тиімді қолдану арқылы оқушы белсенділігі мен білім сапасын арттыру.

2022 жылдың 21 ақпаннан бастап наурыздың 03 дейін «Ұлттың ұлы ұстазы – АХМЕТ» атты қазақ тілі мен әдебиеті бірлестігінің онкүндігі өтті. Аяқталық салтанатты жиынмен ашылды.

Сонымен қатар жерлес ақын-жазушыларымызға арналған «Үздік қабырға газеті» сайысына әр сыныпқа нақты ақын беріліп, сол адам жайында барлық мәліметті жан-жақты салып, қорғау жұмысы тапсырылды.

Онкүндіктің ашылуы барысында «Әдебиет – менің көзіммен» айдары бойынша мектебіміздің суретші балалары сурет салу байқауына қатысып, жүлделі орындарға ие болды.

Қазақ тілі мен әдебиеті бірлестік онкүндігі аясында 23 – ақпан күні «Ахмет Байтұрсынұлына – 150 жыл» атты 5 «А» сынып оқушыларының қатысуымен сынып жетекшісі Танғышбаева Сабира Мухтаровна әдеби сазды кеш өткізді. Әдеби кеш барысында оқушыларымыз өз өнерін үздік үлгіде көрсете білді. Ахмет Байтұрсынұлының өмірінен көрініс көрсетілді. Кеш барысында ақынның бірнеше өлеңдері нақышына

келтіріліп, мәнерлеп оқылды.

Ахмет Байтұрсынұлының «Қасқыр мен қозы» мысалынан көрініс көрсетілді.

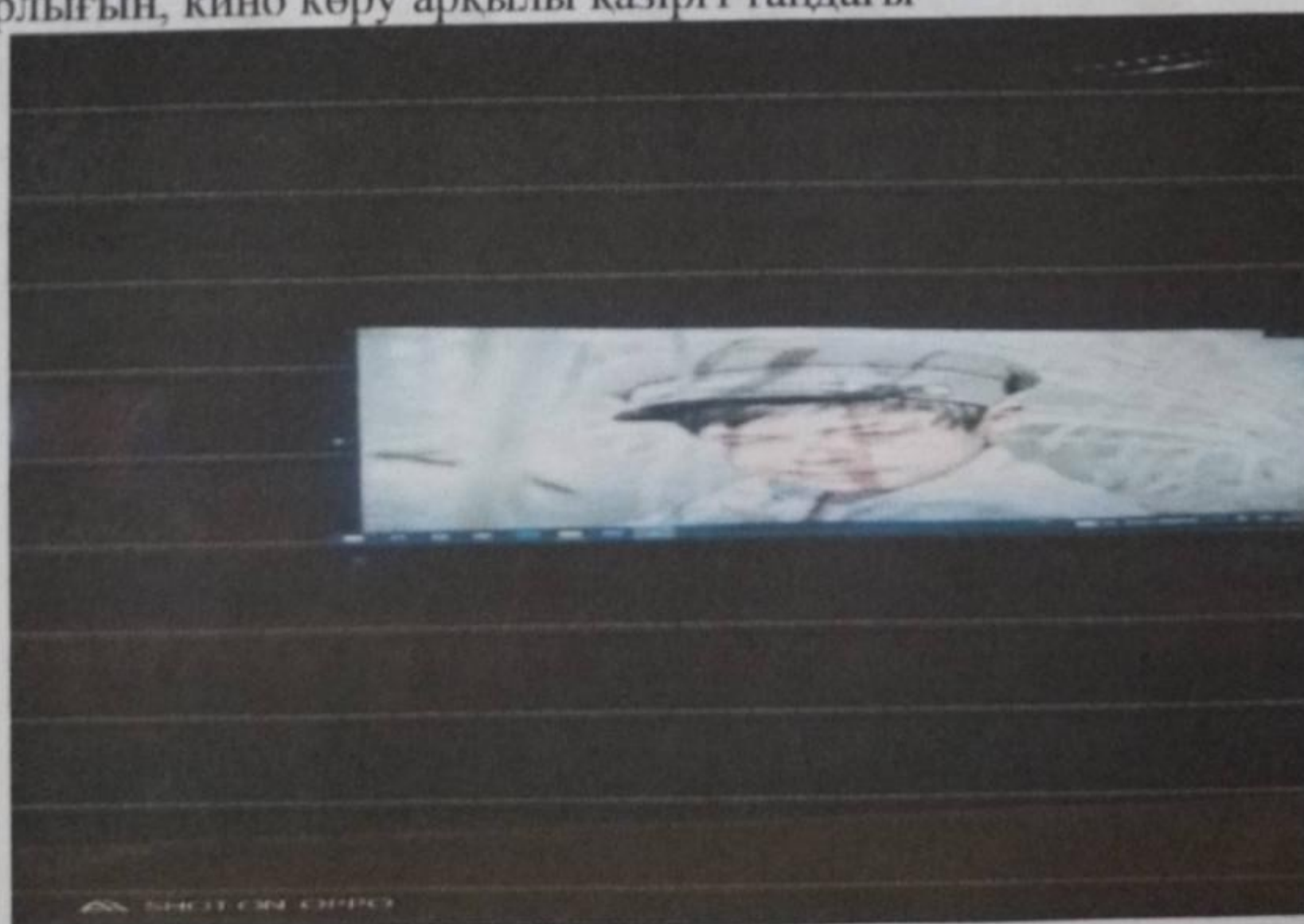
Он күндік аясында мектеп кітапханашысы Стаева Лаура 10 «А» сынып оқушыларымен «Дала жұлдызы» атты дөңгелек үстел өткізді. Мұнда балалар Ахмет Байтұрсынұлының өмірі мен шығармашылығы туралы өз ойларын айтып, ортада талқылау жұмыстарын жүргізді. Дөңгелек үстелге №117 Алтынтөбе жоббм кітапханашысы Тоғайым апайымыз қонақ болып, өз ойымен бөлісіп кетті.

Сонымен қатар, «Атымтай Жомарт» әңгімесін оқушыларымыз керемет сомдап, көрініс көрсете білді. Әдеби кеш өз дәрежесінде өтті.

26 – қараша күні «Кино әлеміне саяхат» деген атпен 5 – сынып оқушыларына «Менің атым – Қожа» фильмі көрсетілді. Фильмі көрсетудегі басты мақсат: кино көру арқылы оқушылар кейіпкерлер бейнесін талқылады. Балалардың кино көруге деген қызығушылығын, құштарлығын, кино көру арқылы қазіргі таңдағы

Онкүндік аясында 25 ақпан күні 7 «А» сынып оқушыларымен қатысуымен сынып жетекшісі Қожамұрат Гүлжанат Есенгелдіқызының Ыбырай Алтынсарин «Алғашқы ұстаз, алғашқы дана бабам» атты әдеби сазды кеш ұйымдастырып, өз дәрежесінде өткізді.

Әдеби кеш барысында Ыбырай Алтынсариннің «Шеше мен бала» әңгімесінің желісі бойынша көрініс көрсетілді.

26 – ақпан күні қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Одаманова Гүлназдың ұйымдастырумен 7 «А» және 7 «Ә» сынып оқушылармен «Ұлт ұстазы – Ахмет» атты сайыс сабағы өткізілді. Сабақ барысында ақынның өмір жолынан ізденімдік тапсырмалар орындалды. Ақын өлеңдерін жан – жақты талдау жұмыстары жүргізілді

Сонымен қатар қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері Қожамұрат Гүлжанат Есенгелдіқызы 8 «А» сыныбында қазақ тілі пәнінен **«Жасөспірімдердің ерекшеліктері»** тақырыбында, Шорман Гүлжамила Жамбылқызы 8 «Ә» сыныпта Мұқағали Мақатаевтың **«Аққулар ұйықтағанда»** поэмасы және Тастанбек Перизат Керімбайқызы 5 «Ә» сыныбында қазақ әдебиеті пәнінен Марат Қабанбайдың **«Бауыр»** әңгімесі бойынша онкүндікте ашық сабақтар өткізді.

Он күндігіміздің соңғы күндері наурыз айының 1 – жұлдызында «Ахмет – қазақ халқының рухани көсемі» атты 5 – 9 сынып оқушылары арасында мәнерлеп оқу сайысы өткізілді. Сайыс қорытындысы бойынша жүлделі орындар белгіленіп, лайықты марапат қағаздарымен марапатталды.

Қазақ тілі мен әдебиеті пән мұғалімдері түрлі әдіс – тәсілдерді қолдана отырып, оқушылардың мемлекеттік тілді жетік меңгеріп білуіне көңіл бөліп, пәнге деген қызығушылықтарын арттырып, ізденімпаздық қабілеттерін оята білді.

Наурыз айының 2 – жұлдызында онкүндігіміз концерттік бағдарламамен жабылуы өткізілді. Бұл кеште онкүндік аясында ерекше көзге түскен оқушыларымыз, белсене қатысқан сыныптар, марапатқа лайықты жұмыстар мектебіміздің директоры Әбу Қалмаұрат Әбенұлының қатысуымен марапатталды.

Қорыта келгенде, қазақ тілі мен әдебиеті пәні бірлестігінің онкүндігінде белгіленген жоспар бойынша жоғары деңгейде өткізілді.

Қазақ тілі мен әдебиеті
әдістемелік бірлестіктің жетекшісі:

Тасанбек Перизат Керімбайқызы.